

■

AANBEVELINGEN VAN HET NATIONAAL FORUM VOOR SLACHTOFFERBELEID

STAND VAN ZAKEN

Aangenomen op
29 april 2004

VOORWOORD

In mei 1993 heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers een motie goedgekeurd waarin de Regering gevraagd werd een Nationaal Forum voor het Slachtofferbeleid op te richten. Het Forum is op 16 juni 1994 door de minister van Justitie geïnstalleerd.

De eerste werkingsjaren van het Forum zijn gekenmerkt door intens overleg en uitvoerige uitwisseling van informatie, wat tot verschillende belangrijke realisaties heeft geleid:

- een inventaris van de regelgeving en initiatieven, in februari 1995
- het Strategisch Plan voor een Nationaal Slachtofferbeleid, in juni 1996;
- het Handvest voor het slachtoffer van een misdrijf, in maart 1998.

Gelijktijdig heeft het Forum verschillende adviezen en aanbevelingen, over uiteenlopende aspecten van het slachtofferbeleid, geformuleerd.

Na vijf jaar activiteit hebben de leden van het Nationaal Forum het nuttig geacht om een “Stand van zaken” op te maken. Daarin wordt nagegaan in welke mate de voorstellen van het Forum in de praktijk zijn omgezet, in welke materies zich nog problemen voordoen en in welke opzichten nog bijkomende inspanningen geleverd moeten worden.

Het rapport werd in juni 1999 onder de titel “Aanbevelingen van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid - Stand van zaken “ overgemaakt aan de formateur van de Regering, samen met een geactualiseerde synthese van de uitgebrachte aanbevelingen.

Het Nationaal Forum heeft toen ook beslist om het document tweejaarlijks bij te werken.

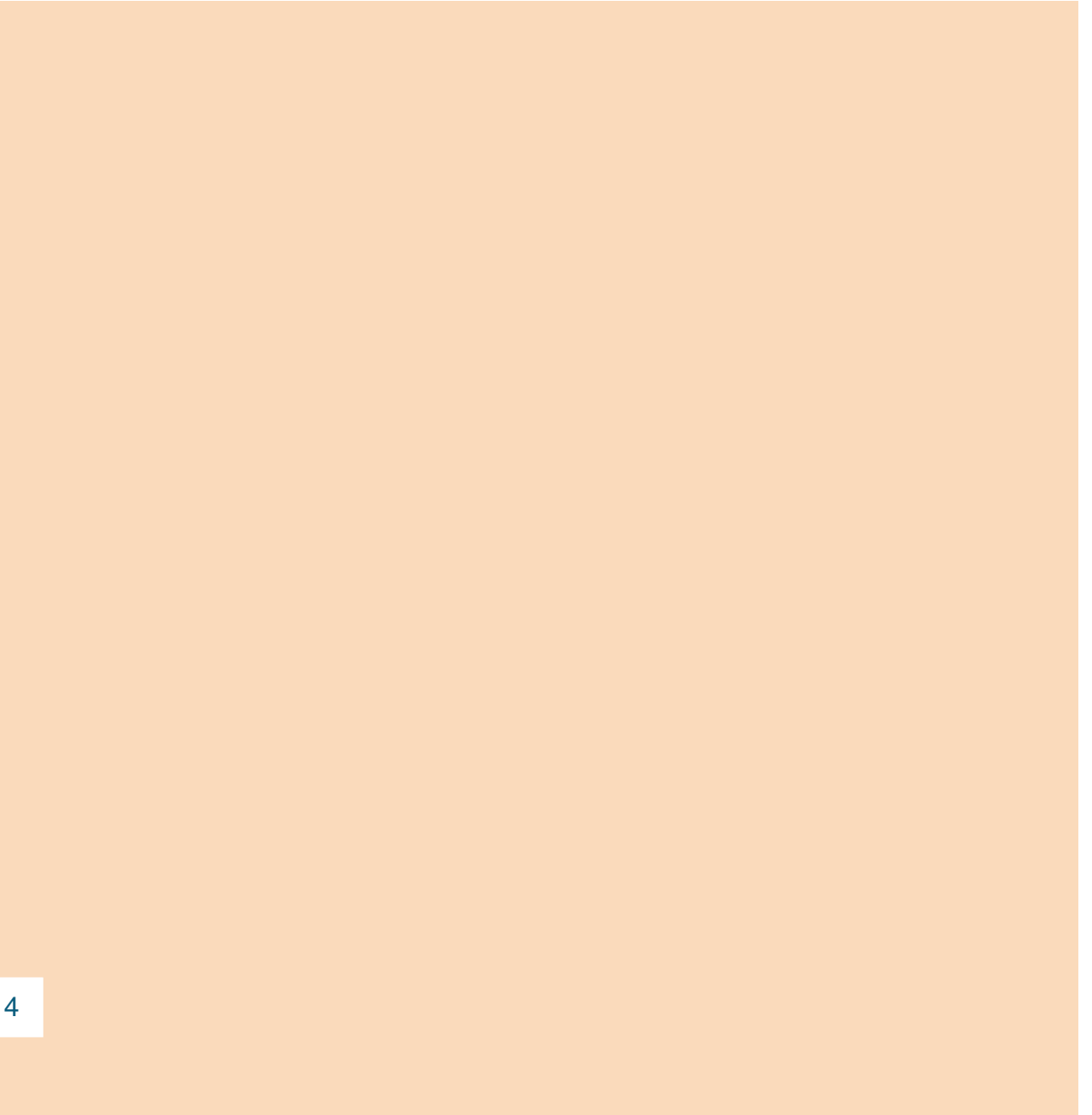
De huidige versie van de Stand van zaken is opgebouwd volgens dezelfde structuur als het Strategisch Plan van 1996 en geeft de situatie weer op 30 juni 2003.

Op een moment dat de institutionalisering van het Nationaal Forum besproken wordt, achten we het nuttig deze “Stand van Zaken” ruim te verspreiden. Ik hoop dat het een werkinstrument mag zijn voor de evaluatie van het slachtofferbeleid in ons land en een indicator voor de nog noodzakelijke veranderingen.

De voorzitter,
(D. MARTIN)

INHOUD

I. Een correcte behandeling van het slachtoffer in de procedure en het voorkomen van secundaire victimisering	p.5
A. Slachtofferbejegening door de politiediensten	
1. Algemeen	
2. Slachtofferbejegening bij de lokale politie	
3. Slachtofferbejegening bij de federale politie	
B. Slachtofferonthaal op de parketten en rechtbanken	
C. De positie van het slachtoffer tijdens de strafuitvoering	
D. Overige waarborgen ten behoeve van de slachtoffers	
II. Materieel herstel ten behoeve van de slachtoffers	p.41
A. Materieel herstel door de dader	
B. De Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden	
III. Psychosociale hulpverlening	p.59
A. Professionele hulpverlening: slachtofferhulp en slachtoffertherapie	
B. Vrijwilligerswerking	
IV. Initiatieven voor specifieke doelgroepen: bestrijding van fysiek en seksueel geweld, van mensenhandel, racisme en discriminatie	p.75
V. Overlegstructuren, dialoog en informatieverbreiding	p.91

I. EEN CORRECTE BEHANDELING VAN HET SLACHTOFFER IN DE PROCEDURE HET VOORKOMEN VAN SECUNDAIRE VICTIMISERING

Slachtofferbejegening door de politiediensten:
Federale Overheidsdienst Binnenlandse zaken
Slachtofferonthaal bij de parketten en recht-
banken: Federale Overheidsdienst Justitie

Nuttige documenten van het Forum

ADVIES AAN DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE INZAKE DE SAMENLEVINGSCONTRACTEN, 28 SEPTEMBER 1995

KNELPUNTENNOTA VOOR DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE, 31 JANUARI 1996

STRATEGISCH PLAN VOOR EEN NATIONAAL SLACHTOFFERBELEID, JUNI 1996

ADVIES VOOR DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE BETREFFENDE DE OPVANG, HET ONTHAAL EN DE HULP AAN SLACHTOFFERS EN HUN FAMILIELEDEN, 24 DECEMBER 1996

ADVIES TEN BEHOEVE VAN DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE BETREFFENDE HET VERSLAG VAN DE PARLEMENTAIRE ONDERZOEKSCOMMISSIE NAAR DE WIJZE WAAROP HET ONDERZOEK DOOR POLITIE EN GERECHT WERD GEVOERD IN DE ZAAK

"DUTROUX - NIHOUL EN CONSORTEN" COMMENTAAR OP HET ONDERDEEL BETREFFENDE DE BEJEGENING VAN HET ONTHAAL VAN EN DE HULP AAN SLACHTOFFERS, 27 JUNI 1997

SYNTHESE VAN DE REALISATIES EN KNELPUNTEN, GERICHT AAN DE HEER FORMATEUR VAN DE FEDERALE REGERING EN DE VOORZITTER VAN DE SENAAT, JULI 1999

ADVIES BETREFFENDE HET ONTWERP VAN MINISTERIËLE RICHTLIJN INZAKE DE POSITIE VAN HET SLACHTOFFER IN DE PROCEDURE TOT VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING, MEI 2001

ADVIES BETREFFENDE DE PLAATS VAN SLACHTOFFERBEJEGENING IN HET KADER VAN DE NIEUWE POLITIESTRUCTUUR, 27 JUNI 2002

MEMORANDUM VAN HET NATIONAAL FORUM VOOR SLACHTOFFERBELEID, 28 MEI 2003

I.A. SLACHTOFFERBEJEGENING DOOR DE POLITIEDIENSTEN

Aanbevelingen van het Forum:

- een optimale bejegening van slachtoffers door politie en justitie: eerste opvang, onthaal, basisinformatie;
- sensibilisering, vorming en training van de personeelsleden van politie en justitie;
- in het overheidsapparaat geïntegreerde "informatie-en aandachtsfunctionarissen": de maatschappelijk assistenten bij de politiediensten, de justitieassistenten, adjunct-adviseurs en verbindingsmagistraten bij de parketten; een reglementering van hun werkzaamheden en statuut;
- het afsluiten van samenwerkingsakkoorden tussen de federale, gewestelijke en gemeenschapsoverheden in verband met

de bijstand aan slachtoffers, met het oog op een naadloze overgang van slachtofferbejegening en slachtofferonthaal naar slachtofferhulp en -therapie;

- een efficiënt verwijzingsmodel tussen politie-en hulpverleningsdiensten;
- meer samenhang op het terrein tussen de politieke diensten voor slachtofferbejegening, slachtofferonthaal bij het parket en de centra voor hulp aan slachtoffers.

Sinds de politiehervorming spreekt men niet meer van Rijkswacht en gemeentepolitie. Er is één geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus. Slachtofferbejegening is een taak van elke politieambtenaar in uitvoering van artikel 46 van de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt.

De federale politie ontwikkelt de strategieën en ondersteunt de lokale politie. Deze wordt vertegenwoordigd en opgevolgd door de Vaste Commissie van de Lokale Politie

Wensen van het Forum, zoals geformuleerd in het handvest:

- slachtoffers van seksueel geweld hebben het recht te spreken met een politiebeambte van dezelfde sekse of een politiebeambte die een gespecialiseerde cursus inzake seksuele agressie heeft gevolgd;
- recht op discretie: politiediensten bekenen het terrein af en ontzeggen de toegang tot de plaats van de feiten aan derden; verhoor in discrete lokalen; indien opportuun om bepaalde redenen

verricht de politie een huisbezoek zo mogelijk in burger en in een anoniem voertuig;

- recht op bescherming bij een confrontatie: de politie heeft de mogelijkheid gebruik te maken van een doorkijkspiegel.

I.A.1. Algemeen

Slachtofferbejegening door de politiediensten

— Grondslag —

- *Art. 46 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt*
- *Artikel 123 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus*
- *Omzendbrief OOP 15 ter van 9 juli 1999 van de Minister van Binnenlandse Zaken*

— Actuele situatie —

- Artikel 46 van de wet op het politieambt vormt de wettelijke grondslag voor de politieke slachtofferbejegening:
"De politiediensten brengen personen die hulp of bijstand behoeven in contact met gespecialiseerde diensten. Zij verlenen bijstand aan het slachtoffer van misdrijven, inzonderheid door hun de nodige informatie te verstrekken"
De politieambtenaar is vaak de eerste persoon die in contact treedt met het slachtoffer. Hij heeft bijgevolg de plicht in te staan voor een adequate opvang en onthaal en voor een emotionele steun. De slachtofferbejegening maakt integraal deel uit van de politio-nale opdrachten. Een goede slachtofferbejegening veronderstelt het zich eigen maken van een welbepaald gedrag, bekwaamheid en kennis.
- De politieambtenaren dragen te allen tijd en in alle omstandigheden bij tot de bescherming van de medeburgers en tot de bijstand die deze laatsten mogen verwachten, alsook, wanneer de omstandigheden het vereisen, tot het doen naleven van de wet en tot het behoud van de openbare orde.

- Omzendbrief OOP 15ter stelt dat de politie als eerstelijnsdienst voor een goede eerste opvang moet zorgen, doch benadrukt dat psycho-sociale en therapeutische begeleiding niet tot de taken van de politiedienst behoren.

De omzendbrief omvat richtlijnen voor de leidinggevende officieren inzake:

- sensibilisering en vorming van het personeel;
- de nodige technische en organisatorische aanpassingen;
- inventarisering van het plaatselijk justitieel slachtofferonthaal en van de hulpverleningsdiensten;
- actieve samenwerking met deze lokale diensten

Ten opzichte van het slachtoffer centreert de taak van de politieambtenaar zich rond vijf punten:

- de opvang;
- de praktische bijstand;
- het geven van informatie;
- het opstellen van het proces-verbaal;
- de hercontactname.

De invloed van de wet Franchimont op de informatie voor het slachtoffer en de redactie van het proces-verbaal wordt onderstreept.

— Evaluatie —

Het gespecialiseerd personeel dat wordt aangeworven, moet de politieambtenaar bijstaan. Het is niet hun taak om de slachtoffers bij te staan. Dit laatste blijft de taak van de politieambtenaar.

De veiligheidsmonitor 2002 biedt de mogelijkheid het belang dat bevolking hecht aan de slachtofferbejegening door de politie te evalueren:

- 69,13% van de bevroagden vinden dit onthaal zeer belangrijk (73,33% in 2000);
- 73,45% vindt dat de politieambtenaren in dit verband goed werk leveren (64,82% in 2000), 13,9% spreekt van zeer goed werk (12,43% in 2000)
- bijna 10% zegt te zijn doorverwezen naar een dienst voor hulpverlening (7,75% in 2000).

Feedback vanuit de gespecialiseerde diensten van de Gemeenschappen vormt een belangrijke stimulans voor de verwijzende politieambtenaar, doch ontbreekt te vaak.

De politieambtenaren klagen dat deze instellingen onvoldoende beschikbaar zijn in geval van hoogdringendheid (buiten de bureeluren)

— Grondslag —

■ *De ministeriële omzendbrief PLP 10 van 9 oktober 2001 betreffende de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking*

■ *Omzendbrief PLP 27 van 4 november 2002 inzake de intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking*

■ Naast voormelde wettelijke verplichting in hoofde van iedere politieambtenaar, moet elk lokaal politiekorps beschikken over een gespecialiseerde medewerker, met als doel de politieambtenaren raad te geven en bij te staan bij het vervullen van hun opdrachten.

Deze medewerker kan, onder andere, worden belast met :

- de bewustmaking en voortgezette vorming van de korpsleden;
- het verzamelen en ter beschikking stellen van het korps van alle info gelinkt aan de slachtofferbejegening;
- het in sommige gevallen bijstaan van de slachtoffers, bijvoorbeeld bij emotionele crisissituaties of zwaar slachtofferschap (inzonderheid in geval van zware ongevallen met of zonder vluchtmisdrijf);
- het doorverwijzen van de slachtoffers die psychosociale hulp behoeven naar de bevoegde diensten;
- het onderhouden van contacten en samenwerken met de hulpinstanties;
- deelnemen aan overlegstructuren.

Deze taak kan integraal aan een politieassistent of aan burgerpersoneel met een relevant diploma worden toevertrouwd. De

permanente oproepbaarheid van dergelijk persoon moet ten voordele van elke zone worden verzekerd. Daarin kan in voorkomend geval worden voorzien in samenwerking met andere zones.

■ De omzendbrief PLP 27 intensifieert en stimuleert de interzonale samenwerking. Volgens deze omzendbrief kunnen tussen verschillende belendende zones akkoorden worden afgesloten, teneinde op permanente wijze adequate bijstand en onthaal te bieden. Het organiseren van één permanent onthaal per zone is wellicht in bepaalde regio's niet haalbaar of efficiënt. De minimale norm die door de Koning is bepaald, ligt dan weer te laag voor andere regio's. Ook hier kan het optrekken van de organisatie naar een grotere schaal vele voordelen opleveren. Het laat toe een evenwicht te vinden tussen het naleven van de minimale norm en een gewenste, na te streven norm. Ook het principe van permanente bereikbaarheid en terugroepbaarheid van een officier van bestuurlijke politie kan interzonaal worden geregeld, mits inachtneming van artikel 7/1.1 van de wet op het politieambt.

Sociale Werkers

■ In hoofdstuk VI. - Bijstand aan slachtoffers in de politiezones, bepaalt artikel 18 het volgende:

Ondanks de erkenning van een plan voor buurtpreventie door de Waalse Regering kan een subsidie volgens de door de Regering bepaalde regels worden verleend aan één van de gemeenten die lid zijn van de betrokken politiekezone. Deze subsidie wordt besteed aan de kosten van een maatschappelijk werker die in het territoriaal rechtsgebied van de zone tot taak heeft de lokale politiediensten te begeleiden en voor een betere eerstelijnsopvang van slachtoffers te zorgen.

De Regering wijst minstens één in het eerste lid bedoelde maatschappelijk werker per provincie aan die ook voor de globale coördinatie inzake hulp aan slachtoffers zal zorgen voor het betrokken provinciale grondgebied.

Doorverwijzing naar de hulpverlening

■ Een vlotte verwijzing van slachtoffers door de politiediensten naar de diensten voor slachtofferhulp, is van essentieel belang. De samenwerkingsakkoorden tussen de Staat en de regio's voorzien onder meer in een systeem van systematische doorverwijzing van slachtoffers naar de centra voor slachtofferhulp, voor zover de slachtoffers hiermee instemmen.

De politiediensten vullen een daartoe bestemd formulier in dat doorgestuurd wordt naar het centrum. Bij hoogdringendheid wordt dadelijk contact opgenomen. In elk geval worden de slachtoffers geïnformeerd over het hulpaanbod.

Waar nodig moet met een geschikt residentieel opvangcentrum contact worden opgenomen. Voor minderjarige slachtoffers zijn bijzondere verwijzingsregels voorzien.

— Evaluatie —

Inzake het Vlaamse samenwerkingsakkoord is, na twee jaar toepassing, een evaluatie opgestart.

— Grondslag

■ *Decreet van de Waalse Gewestraad van 15 mei 2003 betreffende de buurtpreventie in de Waalse steden en gemeenten*
In hoofdstuk VI. - Bijstand aan slachtoffers in de politiezones, bepaalt artikel 18

■ *Art. 9 § 2 van het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg, goedgekeurd bij wet van 11 april 1999 en bij decreet van 15 december 1998*

Omzendbrief 00P 15 ter van 9 juli 1999, III, model van verwijzing.

— Grondslag —

■ *Artikel 10 van het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg*

■ *Protocolakkoord tussen de Minister van Werkgelegenheid en Arbeid en de Minister van Binnenlandse Zaken, 1996*

Omzendbrief van 27 november 1997 betreffende de financiële tegemoetkoming voor de inrichting in de politiecommissariaten van lokalen voor de opvang van slachtoffers van fysisch en seksueel geweld evenals de procedure voor selectie binnen de politiekorpsen van kandidaten voor de opleiding "Opvang van slachtoffers van fysisch en seksueel geweld".

Wetenschappelijk onderzoek

■ Het wetenschappelijk onderzoek dat erop gericht is het beleid van de FOD Binnenlandse Zaken te sturen en te evalueren, wordt geregeld uitbesteed. Binnenlandse Zaken liet, op basis van dergelijke onderzoeken, een werkinstrument samenstellen: "Vademecum Politie slachtofferbejegening." Dit lijvige werk richt zich in de eerste plaats tot het kaderpersoneel. Het belicht de verschillende facetten van slachtofferschap en de rol die de politiediensten hierbij spelen. Het vademecum is aangepast aan de nieuwe realiteit. De tweede uitgave wordt onder de politie verspreid.

—Evaluatie—

De partners van de overlegstructuren worden vaak met vertraging op de hoogte gebracht van de resultaten van dergelijke onderzoeken. Ze moeten, in de mate van het mogelijke, op de hoogte worden gehouden van deze studies en evaluaties.

Het vademecum wordt als een belangrijke steun ervaren en door de verschillende politiediensten als werkinstrument gebruikt.

Gespecialiseerde opvang door de politie

■ Sinds enkele jaren kunnen de politiecommissariaten subsidies ontvangen voor de inrichting van een aangepast opvanglokaal. Om deze te ontvangen, is de aanwezigheid vereist van personeel dat speciaal is gevormd in slachtofferbejegening. De afgelopen vier jaar hebben 84 gemeenten deze financiële tussenkomst verkregen.

De gespecialiseerde cursussen bevatten onder meer een deel betreffende de verhoortechnieken van slachtoffers van seksueel misbruik, de seksuele verbeelding van kinderen, de handel en de prostitutie van kinderen, de hulpverlening, het partnergeweld.

Sinds 1992 is een specifieke cursus georganiseerd in Oost-Vlaanderen en sinds 1995 in Antwerpen. Een cursus van dit type is ook in de Franse Gemeenschap opgezet als gevolg van het protocolakkoord; de vorming werd voor het eerst georganiseerd in 1998 en is momenteel in evaluatie.

—Evaluatie—

De inrichting van een lokaal voor slachtoffers verbetert niet enkel de kwaliteit van hun opvang maar speelt ook een belangrijke rol bij de sensibilisering van de politieambtenaren.

Het moedigt andere gemeenten aan om dergelijke initiatieven te ontwikkelen zonder te wachten op een financiële tussenkomst.

De minister van Binnenlandse Zaken wil minstens één opvanglokaal per politiezone installeren.

Ook al zijn er geen duidelijke cijfers over de frequentie van gebruik van deze lokalen, toch zijn er voldoende indicaties dat ze bijdragen tot een effectieve verbetering van de opvang van de slachtoffers.

Recente informatie omtrent de herstructurering baart het Forum zorgen. De verschuiving van sommige taken naar de basispolitie, zou een verminderd gebruik van de gespecialiseerde infrastructuur tot

gevolg kunnen hebben. Er zal ook moeten verzekerd worden dat de ervaring van onderzoekers die gespecialiseerd zijn in het verhoor van kinderen en slachtoffers van seksueel misbruik niet verloren gaat.

Vorming van de politiediensten

— Grondslag —

■ *Ministerieel besluit van 24 oktober 2002 houdende het algemeen studiereglement betreffende de basisopleidingen van de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten*

■ Het ministerieel besluit van 24 oktober 2002 bepaalt de basisopleidingen van de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten. Men vindt er de noties hulp aan en bejegening van slachtoffers terug. Zo zijn in module 5 - Initiatie in primaire politionele processen – opleidingsuren voorzien om de aspirant politie-inspecteurs te leren hoe ze een slachtoffer kunnen onthalen, opvangen en hoe ze kunnen antwoorden op vragen om bijstand.

De voortgezette opleidingen die in deze materie in de diverse politiescholen worden aangeboden, zijn:

- Aan Franstalige kant:
 - « Technieken van onthaal van slachtoffers van fysiek en seksueel geweld »;
- Aan Nederlandstalige kant:
 - « Algemene politiële slachtofferbejegening »
 - « Personeel gespecialiseerd in slachtofferbijstand »
 - « Politionele slachtofferzorgverlener »
 - « Slachtofferbejegenaar »
 - « Slachtofferbejegening »

« Slachtofferhulp voor hulpagenten »
« Werking van de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke misdaden »

Voor wat betreft de voortgezette opleidingen volgens barema inzake slachtofferzorg, wordt een nieuwe module voorbereid. Het betreft "slachtofferbejegening". Deze zal in de loop van 2004 worden opgestart.

—Evaluatie—

Er is een grote deelname en de reacties zijn positief. Voor de leden van de diensten slachtofferbejegening zullen verdere vormingen worden georganiseerd.

De vorming zal in functie van de hervorming van de politiediensten worden gecoördineerd.

Men stelt de nood aan dergelijke vormingen vast.

Bij de maatschappelijk assistenten en de terreineenheden is er een sterke vraag naar voortgezette opleidingen. Men gaat er in de mate van het mogelijke op in.

I.A.2. SLACHTOFFERBEJEGENING BIJ DE LOKALE POLITIE

Diensten voor politieke slachtofferbejegening

— Grondslag —

■ OOP 15ter

■ PLP 10

■ ■ De diensten voor politieke slachtofferbejegening staan in voor voortdurende sensibilisering, vorming op het terrein, en begeleiding van de leden van het politiekorps. Daarnaast is er hun taak van eerste opvang, binnen de limieten van omzendbrief OOP 15ter.

Elk lokaal politiekorps moet beschikken over minstens één permanent beschikbaar persoon, die instaat voor de taken van een dienst voor politieke slachtofferbejegening (zie hoger bij OOP 15ter en PLP 10).

—Evaluatie—

Er is vastgesteld dat op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verschillende diensten slachtofferbejegening geen rekening houden met de omzendbrief OOP 15 ter en buiten hun bevoegdheid treden. Verwijzingen naar de centra slachtofferhulp gebeuren er nauwelijks. Heel wat verwijzingen gebeuren zonder formulieren.

De leden van de meeste diensten voor slachtofferbejegening kennen evenwel hun plaats en taak. Er blijkt een gunstige evolutie in de samenwerking met de hulpverlening.

Sinds 2002 is er geen luik politie meer in de veiligheidscontracten. De diensten voor politieke slachtofferbejegening blijven hun taak verder waarnemen. Ze kregen hiervoor de nodige instructies via de omzendbrief PLP 10.

I.A.3. SLACHTOFFERBEJEGENING BIJ DE FEDERALE POLITIE

Politiële taken

Maatschappelijk assistenten bij de federale politie

— Grondslag —

■ Dienstonota nr. DOA/DAG-2003-NR-4206/2003 van 30 december 2003

Deze dienstonota wordt alvast opgenomen in de stand van zaken op datum van 30 juni 2003 vermits hij een situatie formaliseert die sinds 1 januari 2001 bestaat.

De hervorming van de politiediensten gaf aanleiding tot een nieuwe geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus. De twee niveaus, lokaal en federaal, verzekeren samen de geïntegreerde politiezorg.

De lokale politie verzekert de gehele basispolitiesorg op het lokale niveau. De slachtofferbejegening is één van de basistaken die door de lokale politie wordt waargenomen.

De federale politie verzekert over het gehele grondgebied, met inachtneming van de principes van specialiteit en subsidiariteit, de gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie, evenals ondersteunende opdrachten voor de lokale diensten.

Een aantal diensten van de federale politie zijn ook verantwoordelijk voor basispolitietaken in een afgebakend geografisch gebied (provinciale verkeerseenheden, spoorwegpolitie, scheepvaartpolitie, luchtvaartpolitie).

■ Deze dienstonota regelt de opdrachten en werkwijzen van de maatschappelijk assistenten van de federale politie.

Zij spelen een cruciale rol in het slachtofferbeleid in de verschillende coördinatie- en steundiensten. Ze hebben voornamelijk een structurele taak. Deze bestaat uit sensibilisering, vorming en het opstarten van projecten gericht op het wijzigen en het verbeteren van de kwaliteit van de opdrachten inzake politie slachtofferbejegening

De maatschappelijk assistenten nemen ook deel aan de ontwikkeling van structurele netwerken van slachtofferbejegening tussen het federaal en het lokaal niveau. Doel van deze netwerken is bij te dragen aan de uitwisseling van informatie en ervaringen inzake slachtofferbejegening. Het individueel werk bestaat hoofdzakelijk uit het nemen van maatregelen gericht op het onthaal, de bijstand en de begeleiding van individuele slachtoffers.

Coördinatie en contactpunt van de maatschappelijk assistenten van de federale politie

—Evaluatie—

Overeenkomstig de verschillende wettelijke bepalingen moet de federale politie een correct en kwaliteitsvol onthaal bieden aan de slachtoffers waarmee ze dagelijks wordt geconfronteerd. Zoals bepaald in de wet van 7 december 1998, moet de werking van de federale politie uitgaan van de principes van specialiteit en subsidiariteit, in een geïntegreerd kader. Deze logica is eveneens van toepassing op de maatschappelijk assistenten.

In vele arrondissementen zijn "netwerken slachtofferbejegenaars" opgericht. Alle maatschappelijke assistenten organiseren opleidingen inzake slachtofferbejegening voor het terreinpersoneel.

Zij worden aanzien als referentiepersoon voor zowel het personeel van de gerechtelijke diensten van het arrondissement, als voor de gedeconcentreerde diensten van de Directie van de politie van de verbindingswegen (verkeerseenheden, spoorwegpolitie, scheepvaartpolitie, luchtvaartpolitie).

■ In het kader van de politiehervorming heeft de minister van Binnenlandse Zaken beslist dat de maatschappelijk assistenten van de federale politie zich op het niveau van de coördinatie-en steundiensten situeren. Organisatorisch hangen ze af van de diensten van de Dirco en functioneel vallen ze onder de verantwoordelijkheid en het gezag van de Algemene Directie Bestuurlijke Politie, Directie beheer, beleid en ontwikkeling.

De opvolging en beleidsuitstippeling van de slachtofferzorg gebeurt door de nationale coördinatrice van de maatschappelijk assistenten van de federale politie. Eén van de voornaamste opdrachten is te waken over de kwaliteit en de coherente invulling van de functie bijstand aan slachtoffers over alle arrondissementen. Ze draagt tevens bij tot het verzamelen van de middelen en materiële noden, als ook tot de te volgen opleidingen.

— Grondslag —

■ *Ministerieel besluit van 29 september 2000 van de Minister van Binnenlandse Zaken tot bepaling van de administratieve behandelingsprocedure van de aanlegenheden bedoeld in de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus*

Koninklijk Besluit van 3 september 2000 met betrekking tot de commissaris-generaal en de algemene directies van de federale politie

I.B. SLACHTOFFERONTHAAL OP DE PARKE

— Grondslag —

■ *Art. 3 bis voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering (ingevoegd door de wet Franchimont)*

In aanvulling van de aanbevelingen zijn er de volgende specifieke wensen van het Forum (Handvest):

- het slachtoffer heeft het recht op een persoonlijk onderhoud met de parketmagistraat of de onderzoeksmagistraat belast met het dossier;
- wanneer in beslag genomen voorwerpen verdwenen zijn, moeten de onderzoekers het slachtoffer zo vlug mogelijk informeren;
- recht op informatie vanwege de gerechtelijke overheid over:
de feiten en het verloop van de procedure, zodra de gerechtelijke overheid daartoe in staat is;
de mogelijkheden tot financieel herstel en tot juridische bijstand;
de manier waarop alsnog de strafvordering kan geactiveerd worden in geval van seponering van het strafdossier.

Algemeen

■ Artikel 3bis, eerste lid, luidt als volgt:
“Slachtoffers van misdrijven en hun verwanten dienen zorgvuldig en correct te worden bejegend, in het bijzonder door terbeschikkingstelling van de nodige informatie en, in voorkomend geval, het bewerkstelligen van contact met de gespecialiseerde diensten en met name de justitieassistenten.”

De minister van Justitie heeft sinds februari 1996 een dienst voor slachtofferonthaal ingericht binnen elk parket. Het project was reeds in september 1993 bij enkele parketten opgestart.

Deze diensten werden in december 1996, september 1997 en einde 1998 uitgebreid. Sindsdien zijn er geen nieuwe aanwervingen gebeurd. Bij de overgang van de Rechterlijke Orde naar de Dienst Justitiehuisen waren er 62 personeelsleden actief op het terrein. Vanaf oktober 2000 werden de adjunct-adviseurs naast de materie slachtofferonthaal ook belast met de materie bemiddeling in strafzaken.

ETTEN EN RECHTBANKEN

—Evaluatie—

De aanpassing van de ministeriële richtlijn dd. 15 september 1997 is noodzakelijk gezien de herstructurering en de overdracht van de diensten slachtofferonthaal naar het DG Rechterlijke Organisatie, Dienst Justitiehuisen. Het is een belangrijk werkinstrument voor de justitieassistenten en de magistratuur dat dringend moet worden aangepast.

De dienst is op korte tijd sterk ontwikkeld. Uit de jaarrapporten blijkt dat het aantal dossiers en tussenkomsten is toegenomen in tegenstelling tot het personeel dat stabiel is gebleven. Bovendien zien we een uitbreiding van het takenpakket.

De justitieassistenten worden overbelast en achten het noodzakelijk hun takenpakket te preciseren. Ook de taken van de magistraten en in het bijzonder de verbindingsmagistraten, en het personeel van de parketten en rechtbanken ten aanzien van slachtoffers moet nader worden bepaald.

De "Praktische gids : de positie van het slachtoffer binnen de strafrechtspleging" die is uitgegeven ten behoeve van de magistraten en de justitieassistenten belast met

slachtofferonthaal zou een belangrijke ondersteunende rol moeten spelen. De "praktische" dimensie zou benadrukt moeten worden, meer bepaald de integratie van fiches die voor elke richtlijn de essentiële elementen en de rol van de tussenkomende personen samenvatten.

Justitieassistenten slachtofferonthaal

— Grondslag —

■ *Ministeriële richtlijn van 15 september 1997 inzake het onthaal van slachtoffers op parketten en rechtbanken*

Ministeriële richtlijn van 16 september 1998 inzake het waardig afscheid nemen van een overledene in geval van interventie door de gerechtelijke overheden

Richtlijn van de procureur-generaal van Gent betreffende de vrijstelling op proef van geïnterneerden (10 juni 1997)

Richtlijn van de procureur-generaal van Gent betreffende de invrijheidstelling van de verdachte (3 maart 1998)

Gemeenschappelijke omzendbrief van 24 januari 2002 van het College van procureurs-generaal en de minister van Justitie inzake de positie van het slachtoffer in de procedure tot voorwaardelijke invrijheidstelling

Ministeriële richtlijn van 20 februari 2002 inzake het opsporen van vermiste personen

■ Artikel 3bis, tweede lid, omschrijft de justitieassistenten als "*personeelsleden van de Dienst Justitiehuisen van de Federale Overheidsdienst Justitie die de bevoegde magistraten bijstaan bij de begeleiding van personen die betrokken zijn bij gerechtelijke procedures*". De parketmagistraat blijft als eerste verantwoordelijk.

De justitieassistenten slachtofferonthaal hebben de volgende kerntaken:

- sensibiliseren op het niveau van parketten en rechtbanken;
- signaleren, voorstellen formuleren;
- onthaal en informatie gedurende de procedure;
- bijstand in bepaalde fases van de procedure, onder meer tijdens het verhoor van slachtoffers, bij de inzage van het strafdossier, tijdens de zittingen van hoven en rechtbanken, tijdens de wedersamenstelling, bij het brengen van een laatste groet aan een overleden slachtoffer;

- verwijzen, samenwerken met de plaatselijke diensten;
- bijzondere taken in het kader van de strafuitvoering.

—Evaluatie—

De magistraten en het personeel van de rechtbanken en parketten hebben nog te weinig de reflex om zelf de slachtoffers te informeren over de gerechtelijke procedure. Sommigen beroepen zich nog te systematisch op de justitieassistenten voor het verlenen van informatie en bijstand in gevallen die niet noodzakelijk hun tussenkomst behoeven.

De justitieassistenten stellen vast dat de uitbreiding van hun taken en het belangrijke gewicht dat hen in verschillende domeinen is toebedeeld (bv. in het kader van de strafuitvoering), hen niet meer toelaten om zich afdoende in te laten met hun andere opdrachten, zoals het signaleren en sensibiliseren.

De justitieassistenten zouden daarentegen zo vroeg mogelijk in de procedure verwittigd moeten worden wanneer hun tussenkomst vereist is. Een nauwere samenwerking met de onderzoeksrechters is daarom noodzakelijk.

De richtlijn is niet duidelijk inzake de bevoegdheid van de justitieassistenten op het niveau van de hoven van beroep en het federaal parket. Het zou wenselijk zijn dat in elk ressort een justitieassistent van het gerechtelijk arrondissement van de zetel van het hof van beroep wordt aangeduid, om in te gaan op verzoeken om tussenkomst in individuele dossiers in de loop van procedures voor de correctionele kamers van het hof van beroep.

Statuut van de justitieassistenten

— Grondslag —

■ *Wet van 12 april 1999 tot wijziging van sommige bepalingen van het Ger. W. en tot overplaatsing van sommige personeelsleden in dienst bij de parketten of verbonden aan een probatiedecommissie*

Wet van 7 mei 1999 tot wijziging van sommige bepalingen van het Strafwetboek, van het Wetboek van strafvordering (...)

K.B.'s van 13 juni 1999.

■ *Ministeriële richtlijn van 15 september 1997 inzake het slachtofferonthaal op parketten en rechtbanken*

Wet van 7 mei 1999 tot wijziging van sommige bepalingen van het Strafwetboek, van het Wetboek van strafvordering (...)

■ Sinds juli 1999 maken de justitieassistenten deel uit van het personeel van de Dienst Justitiehuisen (DG Rechterlijke Organisatie). Ze behoren niet langer tot de administratie van de Rechterlijke Orde. Deze reorganisatie houdt een wijziging in van het personeelsstatuut.

procureurs-generaal de modaliteiten van de samenwerking tussen de gerechtelijke overheid en de Dienst Justitiehuisen preciseren.

Adjunct-adviseurs slachtofferonthaal

■ Sinds de herstructurering werken de adjunct-adviseurs onder de bevoegdheid van de regionale directeur.

De adjunct-adviseurs slachtofferonthaal werken nauw samen met de procureurs-generaal bij de hoven van beroep en staan hen bij in het uitwerken van een coherent en uniform beleid betreffende de bejegening van slachtoffers door alle personeelsleden op de parketten van het rechtsgebied.

Kerntaken:

- coördinatie en advies;
- ondersteuning en toezicht ten aanzien van de justitieassistenten slachtofferonthaal.

Twee adjunct-adviseurs -coördinatoren (één Franstalige en één Nederlandstalige) verzorgen bovendien de uitwisseling en

—Evaluatie—

De justitieassistenten werken sinds 1999 onder het hiërarchische gezag van de directeur van het justitiehuis, terwijl ze nog onder het functionele gezag van de procureur des Konings vallen.

Het is essentieel dat een nauwe samenwerking wordt behouden tussen de justitieassistenten en de magistraten alsook het personeel van de parketten en rechtbanken. Op die manier wordt in elk arrondissement de toepassing van het slachtofferbeleid, de vertrouwensrelatie tussen alle betrokkenen en het respect voor de specificiteit van hun taken verzekerd.

Het zou in dit verband nuttig zijn mocht een gemeenschappelijke omzendbrief van de minister van Justitie en het College van

doorstroming van informatie tussen de adjunct-adviseurs, de Federale Overheidsdienst Justitie en het College van procureurs-generaal.

De adjunct-adviseurs en vooral de coördinatoren vervullen een belangrijke rol inzake de overdracht van informatie en het uniformiseren van de praktijk in de verschillende parketten.

— Evaluatie —

Sinds hun integratie in de Dienst Justitiehuisen, zijn de adjunct-adviseurs ook belast met andere domeinen dan het slachtofferonthaal (zoals de bemiddeling in strafzaken) en met andere taken.

De uitbreiding van hun opdrachten en hun deelname aan verschillende vergaderingen verminderen in aanzienlijke mate hun beschikbaarheid ten aanzien van de justitieassistenten van hun ressort en de procureur-generaal.

De ressortvergaderingen zijn van groot belang voor de uitwisseling van informatie en de coördinatie.

De periodieke vergaderingen van de verbindingsmagistraten en de adjunct-adviseurs van de vijf ressorten zijn van groot belang voor de uitwerking en implementatie van een coherent en uniform slachtofferbeleid. Het is dan ook essentieel dat de procureur-generaal bij het hof van beroep van Brussel, die voor het College is belast met het slachtofferonthaal, kan blijven een beroep doen op de steun van de twee adjunct-adviseurs-coördinatoren waarvan de functie in vraag zou kunnen worden gesteld door de algemene directie van de justitiehuisen.

Verbindingsmagistraten

■ Bij de parketten van zowel de hoven van beroep als de rechtbanken van eerste aanleg werd een verbindingsmagistraat voor slachtofferbeleid aangesteld.

Hij is bij delegatie bevoegd voor een correct slachtofferbeleid binnen het parket-generaal of parket. Hij fungeert als de "bevoorrechte tussenpersoon" en legt de verbinding met andere instanties zoals de zittende magistratuur en de balie.

— Grondslag —

■ *Ministeriële richtlijn van 15 september 1997 inzake het slachtofferonthaal op parketten en rechtbanken*

— Grondslag —

■ *Wet van 7 mei 1999 tot wijziging van sommige bepalingen van het Strafwetboek, van het Wetboek van strafvordering (...)*

—Evaluatie—

De verbindingsmagistraten vervullen een essentiële rol. Gelet op het groeiend belang van hun taken is een grotere betrokkenheid van hun kant wenselijk. Deze functie vereist een sterke motivering en interesse voor de slachtofferproblematiek.

Aangezien geen enkele vorming is voorzien voor de verbindingsmagistraten, is gebleken dat sommigen onder hen slechts een relatieve kennis hadden van hun opdrachten en zich weinig bewust waren van hun verantwoordelijkheden ten aanzien van de rechtszoekenden en de andere actoren van justitie. Het College van procureurs-generaal heeft nagegaan met welke middelen aan deze situatie kan worden verholpen. Een eerste actie bestaat erin alle verbindingsmagistraten, justitieassistenten en adjunct-adviseurs te verenigen op studiedagen.

zijn voor de coherente uitwerking en de coördinatie van het slachtofferbeleid op de rechtbanken en parketten.

De procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel kreeg specifieke taken toegewezen met betrekking tot het slachtofferbeleid. Jaarlijks bezorgt deze procureur-generaal een rapport aan de minister van Justitie. Dit rapport wordt door de adjunct-adviseurs opgesteld.

—Evaluatie—

In tegenstelling tot de vroegere situatie worden de adjunct-adviseurs-coördinatoren regelmatig geraadpleegd door de verbindingsmagistraat bij het parket van het hof van beroep te Brussel die het College vertegenwoordigt.

Het College van procureurs-generaal

Het College staat onder gezag van de minister van Justitie. De beslissingen van het College zijn bindend voor de procureurs-generaal en alle leden van het openbaar ministerie. Het College beslist onder meer bij consensus over alle maatregelen die nodig

Justitiehuisen

■ Justitiehuisen beogen huisvesting en groepering van het parajustitiële welzijnswerk.

Naast de vaste strafrechtelijke en burgerrechtelijke opdrachten (sociaal onderzoek, toezicht en begeleiding), biedt het Justitie-

Vorming van magistraten

huis onthaal, informatie en doorverwijzing, ook aan slachtoffers van misdrijven.

—Evaluatie—

Er mag uiteraard geen parallel circuit of overlapping ontstaan met het algemeen welzijnswerk. Samenwerking met en vlotte verwijzing naar de hulpverlening is een voortdurend aandachtspunt.

Hoewel bepaalde diensten slachtofferonthaal gehuisvest zijn in de justitiehuisen, pleiten de justitieassistenten slachtofferonthaal ervoor, in de mate van het mogelijke, gelokaliseerd te blijven in de gerechtsgebouwen (liefst in een eigen lokaal).

De Dienst Slachtofferzorg

De Dienst Slachtofferzorg van de FOD Justitie heeft ondersteunende, informatieve en administratieve opdrachten inzake het slachtofferbeleid, onder meer de administratieve ondersteuning van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid.

Sinds 1997 wordt in het vormingsprogramma van magistraten een specifieke opleiding voorzien omtrent de plaats van het slachtoffer in het strafrechtelijk bestel. Daarnaast worden ook andere vormingen georganiseerd, zoals rond fysiek en seksueel geweld op vrouwen en kinderen, de uitvoering van de wet Franchimont, racismebestrijding ...

—Evaluatie—

Elk jaar wordt een basisvorming inzake het onthaal van slachtoffers georganiseerd. De deelnemers ontvangen daarbij geactualiseerde documentatie.

De vorming is verplicht voor alle gerechtelijke stagiairs in de loop van het eerste jaar van hun stage. Deze vorming zou ook moeten opgelegd worden aan alle nieuwe magistraten die benoemd zijn zonder de stage te doorlopen en ofwel substituut van de procureur des Konings, ofwel rechter bij de rechtbank van eerste aanleg zijn.

I.C. DE POSITE VAN HET SLACHTOFFER

— Grondslag —

■ *Wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers*

Wet van 18 maart 1998 tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling

K.B. van 10 februari 1999 houdende uitvoeringsmaatregelen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling

Gemeenschappelijke omzendbrief van 24 januari 2002 van het College van procureurs-generaal en de minister van Justitie inzake de positie van het slachtoffer in de procedure tot voorwaardelijke invrijheidstelling

Wens van het Forum (Handvest):

Als het slachtoffer dit wenst, wordt hij of zij geïnformeerd over het penitentiair verlot, de voorlopige invrijheidstelling, de vrijlating

op proef of de beslissing tot invrijheidstelling van de geïnterneerde.

De voorwaardelijke invrijheidstelling van veroordeelden

■ Beide wetten bevatten verschillende bepalingen die een slachtoffergerichte houding beogen:

- elke adviesinstantie en ook de beslissingsinstantie moeten expliciet rekening houden met de houding van de veroordeelde tegenover de slachtoffers;
- in de door de Koning bepaalde gevallen wordt het slachtoffer, via de dienst slachtofferonthaal bij het parket, geïnformeerd en bevraagd over mogelijke bijzondere voorwaarden voor de invrijheidstelling die in zijn belang kunnen worden opgelegd;

FER TIJDENS DE STRAFUITVOERING

- in diezelfde gevallen kunnen het slachtoffer of zijn rechthebbenden, voor zo ver ze daarbij een legitiem en direct belang hebben, op hun verzoek door de Commissie V.I. worden gehoord aangaande de voorwaarden die in hun belang moeten worden opgelegd; het slachtoffer kan zich laten bijstaan door een advocaat, de gemachtigde van een overheidsinstelling of een door de Koning hiertoe erkende vereniging;
- de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling en de slachtoffergerichte voorwaarden worden het slachtoffer op diens verzoek meegedeeld;
- indien een herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling overwogen wordt, moet het belang van het slachtoffer bij de besluitvorming expliciet in rekening worden gebracht; de herroeping of in zijn belang gewijzigde voorwaarden worden hem ter kennis gebracht.

De richtlijn omschrijft de verantwoordelijkheden van de magistraten bij de bepaling van de personen die door tussenkomst van de dienst slachtofferonthaal moeten worden geraadpleegd, alsook de procedure voor het inwinnen van inlichtingen bij

deze personen betreffende de voorwaarden die in hun belang door de commissie V.I. zouden kunnen worden voorzien.

—Evaluatie—

De gemeenschappelijke richtlijn heeft de taken van de justitieassistenten en de rol van de magistraten gepreciseerd.

De procedure komt complex en weinig doorzichtig voor, wat kan leiden tot secundaire victimisering.

Het is noodzakelijk de effectieve plaats van het slachtoffer in de procedure tot voorwaardelijke invrijheidstelling te evalueren, en daarbij ook de rol die hen in de andere gevallen van vrijlating van de veroordeelde wordt toebedeeld, te onderzoeken.

Andere vormen van invrijheidstelling

— Grondslag —

- *Richtlijn van de procureur-generaal van Gent betreffende de vrijstelling op proef van geïnterneerden (10 juni 1997)*

Richtlijn van de procureur-generaal van Gent betreffende de invrijheidstelling van de verdachte (3 maart 1998)

Richtlijn R4/2000 van de procureur-generaal van Antwerpen

Richtlijn van 5 mei 2000 van de procureur-generaal van Bergen

- Er is nog niets wettelijk geregeld omtrent de rechten van slachtoffers wanneer de dader op een andere manier vrijkomt dan bij V.I.

Wel is een proefproject gaande in Gent, inzake het informeren van slachtoffers bij vrijheid onder voorwaarden van verdachten, en bij invrijheidstelling op proef van geïnterneerden.

Op vraag van de minister van Justitie zou het pilootproject van Gent uitgebreid moeten geweest zijn naar elk ressort. Omwille van het advies 28/2000 van 14 september 2000 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, hebben de procureurs-generaal van Brussel en Luik beslist om een wettelijk kader af te wachten alvorens instructies te geven aan de parketten van hun ressort.

In de informatiebrochure “Wanneer de dader achter tralies verdwijnt... Wat te verwachten als slachtoffer” wordt een antwoord gegeven op vragen inzake de uitvoering van gevangenisstraffen (de voorlopige of voorwaardelijke invrijheidstelling, de internering, ...).

—Evaluatie—

Op dit moment voorziet de wet het informeren van de slachtoffers enkel in het geval van voorwaardelijke invrijheidsstelling van de dader van een misdrijf en in het kader van de wet-Everberg (Wet betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd). Met betrekking tot andere gevallen van invrijheidsstelling bestaat er geen enkel wettelijk kader, wat leidt tot enerzijds een gebrek aan duidelijkheid over de opdracht en de tussenkomst van de justitieassistent en anderzijds tot een afwezigheid van rechtszekerheid.

Er moet dus dringend een nauwkeurig en coherent wettelijk kader worden gecreëerd dat de rechten van de slachtoffers in alle gevallen van invrijheidsstelling bepaalt.

Het wetsontwerp inzake de verscherping van de controle van veroordeelde gedetineerden die de gevangenis verlaten, inzake de verbetering van de positie van het slachtoffer wanneer de dader de gevangenis verlaat en inzake de optimalisering van de penitentiaire capaciteit (Doc.50K1521/001) bevat bepalingen die aan deze nood beantwoorden.

Naast de noodzaak om de bepalingen van dit voorstel te harmoniseren met het regime voorzien door de wet van 5 maart 1998

inzake de voorwaardelijke invrijheidsstelling, is het onvermijdelijk om ook de gevallen te regelen die nog niet door de wet zijn georganiseerd, zoals de vrijlating van de verdachte die in voorlopige hechtenis werd gehouden en van de geïnterneerde.

In het licht hiervan beveelt het forum aan de bepalingen van hoofdstuk ii uit het wetsontwerp 1521/001 te lichten. Zo zou in het kader van het bestuderen van één gemeenschappelijk wetsontwerp, de positie van het slachtoffer in de verschillende gevallen van invrijheidsstelling van een veroordeelde, geïnterneerde of van een verdachte die in voorlopige hechtenis wordt gehouden, bepaald kunnen worden.

I.D. OVERIGE WAARBORGEN TEN BEI

De wet Franchimont

— Grondslag —

■ *De wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek*

■ *Art. 3bis voorafgaande titel Sv.*

Art. 5bis voorafg. titel Sv

■ De wet is ook van groot belang voor de slachtoffers van misdrijven:

- het hoger geciteerde artikel 3bis vormt een "morele code" betreffende de tegenover slachtoffers aan te nemen houding.
- ■ wie verklaart schade te hebben geleden veroorzaakt door een misdrijf, krijgt de hoedanigheid van "benadeelde persoon". De verklaring wordt afgelegd op het secretariaat van het parket. De "benadeelde persoon" wordt op de hoogte gebracht van de seponering en de reden daarvan, van het instellen van een gerechtelijk onderzoek en de bepaling van een rechtsdag voor het onderzoeks- en vonnisgerecht.

—Evaluatie—

Uit de praktijk blijkt het volgende:

- De politiediensten informeren de slachtoffers hierover weinig of niet. Door gebrek aan vorming laat de politieambtenaar te vaak na om het slachtoffer te informeren over de mogelijkheid om de verklaring "benadeelde persoon" af te leggen. Bovendien bestaat verwarring

tussen deze verklaring en de burgerlijke partijstelling.

- De politiediensten overhandigen niet systematisch een formulier "verklaring benadeelde persoon" aan de slachtoffers. Niet alle lokale politiezones beschikken trouwens over een typeformulier.
- Binnen het parket wordt de verklaring benadeelde persoon behandeld door het secretariaat, naast de vele andere opdrachten. De procedure is bovendien niet in alle arrondissementen dezelfde. Deze praktische problemen verklaren het beperkt aantal verklaringen benadeelde persoon.

Om hieraan tegemoet te komen en de verklaring benadeelde persoon te optimaliseren, lijken twee stappen noodzakelijk. Vooreerst een betere informatieverstrekking aan de slachtoffers door de eerste schakel in de strafrechtelijke afhandeling, de politie. Ten tweede zou er op het secretariaat van elk parket minstens 1 persoon moeten worden aangewezen die uitsluitend de verklaringen benadeelde persoon behandelt.

EHOEVE VAN DE SLACHTOFFERS

- ■ tijdens het opsporingsonderzoek moeten de procureur des Konings en elke politiedienst die een persoon ondervragen, deze persoon meedelen dat hij kosteloos een kopie van het proces-verbaal van zijn verhoor kan krijgen; dezelfde verplichting rust op de onderzoeksrechter en elke politiedienst tijdens het gerechtelijk onderzoek;
- ■ bij het verstrekken van gegevens aan de pers moeten de procureur des Konings en de advocaten onder meer over de rechten van het slachtoffer waken (zowel in het opsporingsonderzoek als in het gerechtelijk onderzoek) (zie verder: relatie met de media);
- ■ eenieder kan de opheffing vragen van een opsporings-of onderzoekshandeling m.b.t. zijn goederen (bv. beslag). Beroep is mogelijk bij de kamer van inbeschuldigingstelling;
- ■ ingeval een autopsie wordt bevolen, kunnen nabestaanden de toestemming krijgen het lichaam van de overledene te zien. De magistraat beslist of de ver-

zoekers als nabestaanden kunnen worden beschouwd en op welk tijdstip ze het lichaam mogen zien (zie verder: waardig afscheid);

- ■ bij het verhoren van personen, ongeacht in welke hoedanigheid zij worden verhoord, zijn een aantal minimumregels in acht te nemen;

— Grondslag —

■ *Art. 28quinquies §2 en 57 § 2 Sv*

■ *Art. 28quinquies §3-4 en 57 § 3-4 Sv*

■ *Art. 28sexies en 61 quater Sv*

■ *Art. 44 Sv*

■ *Art. 47bis en 70bis Sv*

— Grondslag —

■ *Art. 61ter Sv*

■ *Art. 61quinquies Sv*

- ■ de burgerlijke partij kan de onderzoeksrechter verzoeken om inzage van het deel van het dossier betreffende de feiten die tot de burgerlijke partijstelling hebben geleid. Beroep is mogelijk bij K.I. (zonder debat);
- ■ de burgerlijke partij kan de onderzoeksrechter verzoeken om een bijkomende onderzoekshandeling te verrichten. Ook hier is beroep mogelijk bij K.I.

Relatie met de media

■ De procureur des Konings kan in het openbaar belang gegevens verstrekken aan de pers (bij een gerechtelijk onderzoek mits instemming van de onderzoeksrechter).

De advocaat kan in het belang van zijn cliënt gegevens verstrekken aan de pers.

Daarbij moet telkens worden gewaakt over het vermoeden van onschuld, de rechten van verdediging van onder meer het slachtoffer, het privé-leven en de waardigheid van personen. Voor zover als mogelijk wordt de identiteit van de in het dossier genoemde personen niet vrijgegeven.

In de omzendbrief zijn onder meer een aantal basisregels opgenomen ter bescherming van het privéleven en de waardigheid van het slachtoffer en zijn verwanten.

Waardig afscheid nemen van een overledene

■ De ministeriële richtlijn omvat onder meer instructies betreffende de melding van het overlijden, het overbrengen van het lichaam, de laatste groet aan de over-

ledene, het toonbaar maken van het lichaam, de vrijgave van het lichaam, de opvang van de nabestaanden.

—Evaluatie—

Er zijn vragenlijsten ingevuld door de diensten slachtofferonthaal, de politiediensten en de wetsdokers.

De ministeriële richtlijn moet, om tegemoet te komen aan de op het terrein vastgestelde problemen, worden aangepast.

De moeilijkheden betreffen onder meer de vorming van de politieambtenaren die het overlijden moeten melden aan de nabestaanden, alsook de aanduiding van de personen waarop beroep kan worden gedaan om de verwanten tijdens de laatste groet bij te staan.

De arrondissementale raad voor slachtofferbeleid zou ermee belast kunnen worden om, in functie van de lokale geplogenheden en middelen, de concrete modaliteiten te bepalen waaronder de uniforme principes en regels van de richtlijn in het arrondissement ingang kunnen vinden.

— Grondslag —

■ *art. 28quinquies §3 - §4 en 57 §3 - §4 Sv (wet Franchimont)*

Gezamenlijke omzendbrief van 30 april 1999 van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal betreffende de informatieverstrekking aan de pers door de gerechtelijke overheden en de politiediensten gedurende de fase van het vooronderzoek

■ *Artikel 44 Sv (wet Franchimont)*

Ministeriële richtlijn van 16 september 1998 inzake het waardig afscheid nemen van een overledene in geval van interventie door de gerechtelijke overheden

Gezamenlijke richtlijn van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken inzake de administratieve verzeelingen

Seksuele Agressie Set

— Grondslag —

■ *Artikel 90bis Sv zoals gewijzigd bij de wet Franchimont.*

■ *Ministeriële richtlijn van 15 december 1998 betreffende de seksuele agressie set*

■ *Richtlijn tot regeling van de taakverdeling, de samenwerking, de coördinatie en de integratie tussen de lokale en de federale politie inzake de opdrachten van gerechtelijke politie*

Wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen

Artikelen 91bis – 101, 190bis en 327bis van het Wetboek van Strafvordering

■ De seksuele agressie set bestaat uit een reeks onderrichtingen en instrumenten die de gevorderde arts toelaten op een slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid de nodige monsternames te verrichten, aan de hand van dewelke een wetenschappelijk laboratorium bewijselementen inzake de identiteit van de dader kan achterhalen.

■ De ministeriële richtlijn voorziet een gids voor de politiediensten en een gids en medisch verslag voor de gevorderde geneesheer. Daarnaast is een gids uitgewerkt voor de slachtoffers van seksueel geweld met informatie over hun rechten en de procedure.

—Evaluatie—

Een werkgroep heeft de “seksuele agressie set” en de ministeriële richtlijn van 15 december 1998 die er naar verwijst, geëvalueerd. De werkgroep ging de impact van de richtlijn in de praktijk na en bracht, in functie van de vastgestelde problemen, de nodige wijzigingen aan. De toepassing van de richtlijn is geëvalueerd op het

niveau van de wetsdokters, de laboratoria, de magistratuur, de politiediensten en de justitieassistenten belast met het slachtofferonthaal. De conclusies van de werkgroep worden voorgelegd aan de minister van Justitie en vervolgens aan het College van procureurs-generaal, vooraleer een nieuwe richtlijn kan worden verspreid.

Verhoor van minderjarige slachtoffers of getuigen

■ De ministeriële richtlijn tot regeling van de taakverdeling, de samenwerking, de coördinatie en de integratie tussen de lokale en de federale politie inzake de opdrachten van gerechtelijke politie (Col2/2002) wil de kwaliteit garanderen door:

- een gestandaardiseerde selectie van de verhoorders;
 - opleiding;
 - een permanente vorming.
- en door de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, overal en op elk

moment, via de implementatie van netwerken per gerechtelijk arrondissement. Indien nodig kunnen interzonale protocollen worden opgemaakt.

■ De omzendbrief beoogt de praktische toepassing van de nieuwe reglementering inzake de opname van het verhoor van minderjarige slachtoffers of getuigen te uniformiseren.

De omzendbrief bevat richtlijnen over:

- de bevoegdheden van de tussenkomende personen (rol van de magistraat, de politieambtenaar, de psychiater of psycholoog);
- de eerste opvang;
- de praktische modaliteiten van het verhoor;
- het verloop van het verhoor;
- het juridisch statuut en het gebruik van de cassette.

—Evaluatie—

De gestandaardiseerde selectie is in 10 arrondissementen niet gerealiseerd; de politiezones wijzen op hun autonomie.

De opleidingen zijn voor 24 arrondissementen gerealiseerd en gepland voor 3 andere.

Voor de permanente vorming wordt een nood vastgesteld aan grondige opvolging van al het bevoegde personeel. Dit vereist een capaciteit van docenten die momenteel niet beschikbaar is.

In 13 arrondissementen werken de zones op een onafhankelijke manier. Dit bemoeilijkt het handhaven van de deskundigheid (kwaliteit) en de beschikbaarheid.

— Grondslag —

■ *Ministeriële omzendbrief van 16 juli 2001 over de audiovisuele opname van het verhoor van minderjarige slachtoffers of getuigen van misdrijven*

— Grondslag —

- *Ministeriële richtlijn van 20 februari 2002 met betrekking tot de opsporing van vermiste personen*
- *Protocol van 28 november 2001 tot regeling van de samenwerking tussen Child Focus en de gerechtelijke overheden*
- *Wet van 23 november 1998 betreffende de juridische bijstand; Artikelen 508/1 - 508/23 Gerechtelijk Wetboek*

K.B.'s van 20 december 1999

Vermiste personen

■ De richtlijn met betrekking tot de opsporing van vermiste personen, die in werking trad op 15 september 1997, was aan evaluatie en aan aanpassing toe. De evaluatie heeft de nieuwe richtlijn een handiger formaat bezorgd, aangepast aan het veldwerk en de inhoud van de richtlijn gewijzigd, rekening houdend met de verschillende concrete situaties die zich kunnen voordoen en met de specificiteiten van de betrokken overheden en diensten. De vernieuwde richtlijn van 20 februari 2002 besteedt bijzondere aandacht aan het aspect slachtofferbejegening.

Child Focus

■ De opdracht van Child Focus is enerzijds het onderzoek naar als vermist of ontvoerd opgegeven kinderen actief te ondersteunen, en anderzijds de verdwijning en de seksuele uitbuiting van kinderen te voorkomen en bestrijden. Het Protocol van 28 november 2001 beoogt alle modaliteiten van samenwerking tussen Child Focus, de gerechtelijke overheden en de politiediensten.

Juridische bijstand

- Deze wet regelt:
- de oprichting in elk gerechtelijk arrondissement van een commissie voor juridische bijstand;
 - de juridische eerstelijnsbijstand;
 - de gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand;
 - het bureau voor juridische bijstand dat bij elke balie moet worden ingesteld.

—Evaluatie—

Er moet worden gewaakt over het vermijden van overlapping met de eerstelijns-hulp van OCMW's, mutualiteiten, het algemeen welzijnswerk enz. Daarop moeten de commissies voor juridische bijstand toezien. Er is nood aan een harmonisering van de praktijken.

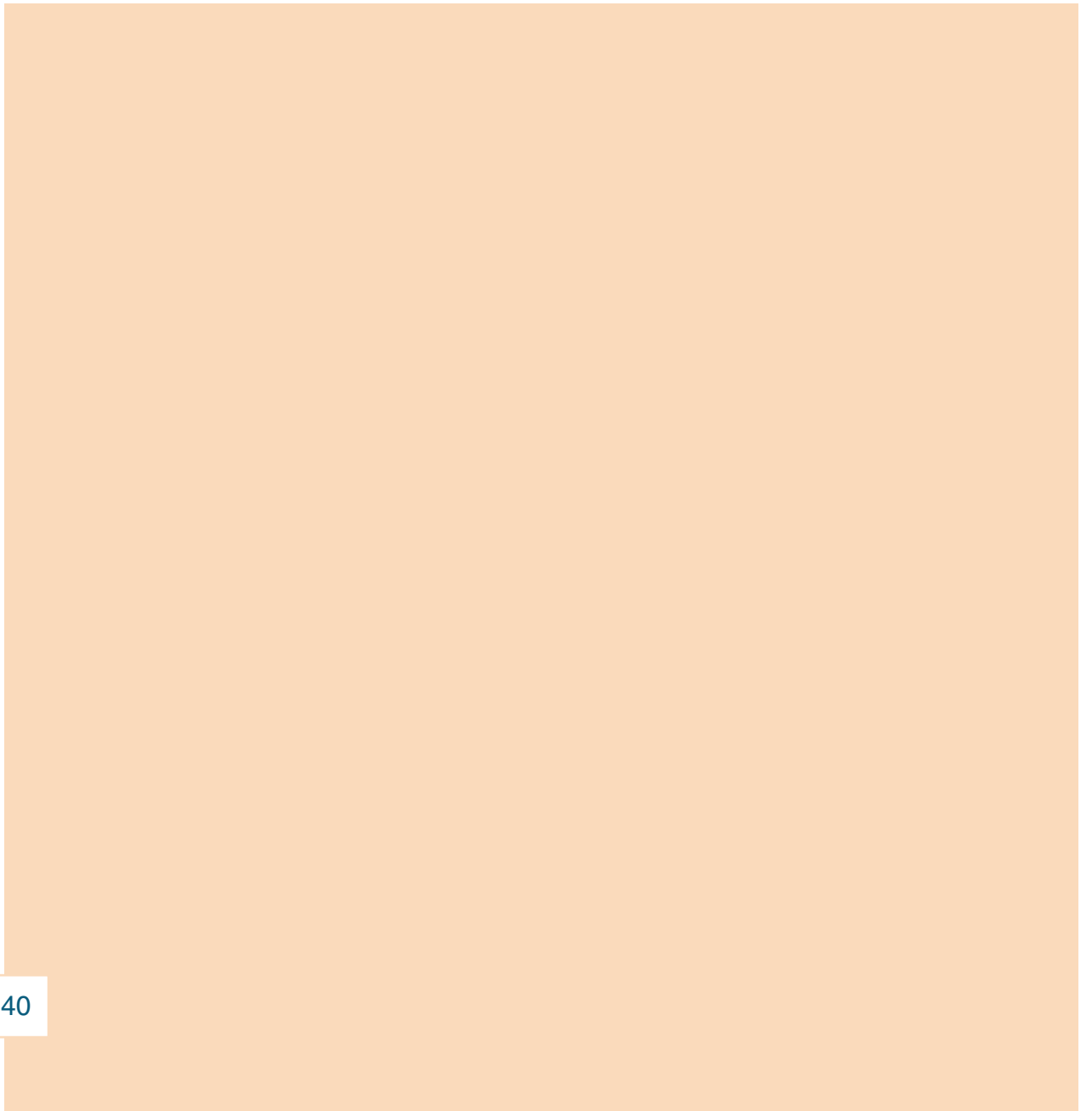
Afschriften strafdos- sier Rechtsbijstand

■ Sinds de wet van 7 februari 1998 hebben onder meer de burgerlijke partij en "ieder die zich op grond van het dossier zou kunnen beroepen op een nadeel", de mogelijkheid om een verzoek tot rechtsbijstand in te dienen, met het oog op het verkrijgen van afschriften van stukken uit het gerechtsdossier in strafzaken (invoeging van artikel 674bis Ger.W.). Over dit verzoek wordt geoordeeld door de rechter die actief kennis neemt van het dossier.

In de rechtspleging voor de hoven van assisen kunnen de beschuldigde en de burgerlijke partij, op hun verzoek, kosteloos een afschrift van het dossier verkrijgen.

— Grondslag —

■ *Wet van 7 februari 1998 mbt de rechtsbijstand inzake de afgifte van afschriften van stukken van het gerechtsdossier in strafzaken; Artikelen 664 - 699 Gerechtelijk Wetboek*
Wet van 30 juni 2000 (...) teneinde de rechtspleging voor het hof van assisen te stroomlijnen; Artikel 297 Wetboek van Strafvordering

II. MATERIEEL HERSTEL TEN BEHOEVE VAN DE SLACHTOFFERS

Federale Overheidsdienst Justitie

Nuttige documenten van het Forum

MOTIE BETREFFENDE DE COMMISSIE VOOR
HULP AAN SLACHTOFFERS
VAN OPZETTELIJKE GEWELDDADEN,
28 SEPTEMBER 1995

KNELPUNTENNOTA VOOR DE HEER MINIS-
TER VAN JUSTITIE,
31 JANUARI 1996

STRATEGISCH PLAN VAN EEN NATIONAAL
SLACHTOFFERBELEID ,
JUNI 1996

MEMORANDUM VAN HET NATIONAAL FORUM
VOOR SLACHTOFFERBELEID,
28 MEI 2003

II.A. MATERIEEL HERSTEL DOOR DE DADER

— Grondslag —

■ Art. 63- 66 Sv.

Aanbevelingen van het Forum:

- een correcte en snelle schaderegeling, in eerste instantie door de dader;
- uniformisering van de kosten van burgerlijke partijstelling en verrekening in de schadeclaim;

- een goed systeem van (particuliere) verzekeringen, laagdrempelig voor minder begoeden;
- het in overweging nemen van de inning van schadevergoedingen door de Staat: de vergoeding, na een definitieve uitspraak, door een soort vereffeningsfonds en een voorschotregeling.

Burgerlijke partijstelling

■ Het slachtoffer kan zich burgerlijke partij stellen voor de strafrechter, de onderzoeksrechter of het onderzoeksgerecht, of de strafvordering op gang brengen door middel van een rechtstreekse dagvaarding of door klacht met burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter (in welk geval een borgsom moet worden gestort).

Voor de inning van een toegekende schadevergoeding moet het initiatief uitgaan van het slachtoffer. Schadevergoedingen worden niet door de Staat geïnd.

De commissie voor hulp aan slachtoffers (II.B) is geen "vereffeningsfonds": haar tussenkomst is subsidiair. Wel kan thans ook een hulp voor de kosten van burgerlijke partijstelling worden gevraagd. Na de toekenning van een hulp treedt de staat voor het toegekende bedrag in de rechten van het slachtoffer tegen de dader.

—Evaluatie—

Er zijn nog steeds opvallend grote verschillen in de kosten van burgerlijke partijstelling. Een uniformisering en tarifiering dringt zich op. Financiële redenen mogen een burgerlijke partijstelling niet bemoeilijken.

De vraag naar de haalbaarheid van een soort vereffeningsfonds (garantiefonds) moet opnieuw worden gesteld.

Niet alle slachtoffers hebben toegang tot het schadefonds, zodat dit geen voldoende oplossing biedt.

Minnelijke Schikking

■ Sinds de wet van 10 februari 1994 kan de procedure van de minnelijke schikking thans ook worden toegepast in de gevallen waar de slachtoffers niet volledig vergoed zijn; het niet-betwiste deel van de schade moet zijn vergoed.

Bemiddeling in strafzaken

■ De procedure bemiddeling in strafzaken stelt zich tot doel om conflicten tussen partijen (dader en slachtoffer), die door het parket gekwalificeerd werden als een strafbaar feit, alsnog af te wentelen naar een buitengerechtelijke afhandeling. Hier-

bij ontstaat een dubbel proces. Enerzijds een bemiddelingsproces tussen dader en slachtoffer over alle mogelijke modaliteiten die kunnen leiden tot een pacificatie van het conflict. Anderzijds onder de vorm van een onderhandelen tussen de dader en het parket over een maatregel op maat van de dader (therapie, vorming of dienstverlening).

De justitieassistent bemiddeling in strafzaken staat de procureur des Konings bij in het concreet uitwerken van de verschillende fasen van de procedure (selectie, voorbereidende fase, zittings-, uitvoerings- en afsluitingsfase).

In het voorjaar van 2000 is door de adjunct-adviseurs bemiddeling in strafzaken een draaiboek uitgewerkt.

— Grondslag —

■ *Wet van 10 februari 1994 houdende de regeling van een procedure voor bemiddeling in strafzaken: artikel 216bis Sv.*

■ *Wet van 10 februari 1994 houdende de regeling van een procedure voor bemiddeling in strafzaken: artikel 216ter Sv*

KB van 24 oktober 1994 houdende uitvoeringsmaatregelen inzake de procedure voor de bemiddeling in strafzaken

Gemeenschappelijke omzendbrief van 30 april 1999 inzake bemiddeling in strafzaken nr. Col. 8/99

— Grondslag —

■ *Globaal plan, goedgekeurd bij wet van 30 maart 1994 houden de sociale bepalingen*

—Evaluatie—

De procedure heeft zich kunnen vestigen als een volwaardig instrument in het vervolgingsbeleid van het parket. Momenteel worden gemiddeld 6000 dossiers per jaar geselecteerd.

De adjunct-adviseurs bemiddeling publiceren jaarlijks evaluatierapporten inzake deze materie. Deze evalueren evenwel niet onmiddellijk de ervaringen van de slachtoffers en daders t.a.v. de procedure. Ondanks de omzendbrief en het draaiboek wordt nog steeds vastgesteld dat de werking in de verschillende parketten uiteenlopend is (verschillen in caseload, werkwijze, aangewende maatregelen, al dan niet slachtofferloze dossiers ...). In de toekomst moeten de betrokken actoren samenwerken om de implementatie van de omzendbrief en het draaiboek te realiseren, zodat op het terrein meer uniform wordt gewerkt.

Schadebemiddeling

■ Verschillende Vlaamse steden en Vlaamse en Brusselse gemeenten hebben schadebemiddelingsprojecten opgestart op politieniveau.

Een bemiddelaar onderhandelt tussen dader en slachtoffer met het doel zo snel mogelijk tot een overeenkomst te komen met betrekking tot de vergoeding van de schade. Deze schaderegeling kan de basis vormen voor seponering.

—Evaluatie—

Het bemiddelingsproces zou moeten leiden tot een betere erkenning van het slachtoffer en een grotere responsabilisering van de dader.

Bemiddeling moet ook worden aangemoedigd bij racistische misdrijven.

Vereffening

■ Het vereffeningproject voor minderjarigen heeft sinds 1996 formele erkenning binnen de Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven (B.A.L.). Het betreft thans een volwaardige buitengerechtelijke behandelingsmodaliteit van "als misdrijf omschreven feiten". Jongeren worden aangemoedigd hun verantwoordelijkheid op te nemen inzake het herstel van de schade die ze veroorzaakt hebben.

Herstelbemiddeling

■ Ook dit project loopt binnen B.A.L. Herstelbemiddeling is gericht op ernstige misdrijven waarbij een dagvaarding door het parket onvermijdelijk is. Ze situeert zich bijgevolg binnen het kader van de gerechtelijke afhandeling. Bedoeling is dat de rechter rekening zou kunnen houden met het bemiddelingsresultaat.

—Evaluatie—

Het project is goedgekeurd als nationaal project. Er worden voorbereidingen getroffen om herstelbemiddeling in andere arrondissementen op te starten.

Er moet over worden gewaakt dat, door bemiddeling in het kader van de gerechtelijke afhandeling te plaatsens, voor de dader het educatieve aspect niet verloren gaat en geen ongepaste druk wordt uitgeoefend op het slachtoffer (wat zou leiden tot secundaire victimisering).

Het K.B. tot subsidiëring van organismen, aangenomen op het einde van de vorige legislatuur, is nooit gepubliceerd. Een nieuw K.B. wordt op 12 maart 2004 gepubliceerd.

— Grondslag —

■ Vereffeningfonds 1991

■ *Koninklijk besluit van 6 juli 1999 tot subsidiëring van organismen die in een gespecialiseerde omkadering voorzien voor burgers die betrokken zijn in een gerechtelijke procedure*

— Grondslag —

■ *Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, Art. 35-38*

■ *Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie*

Vrijheid onder voorwaarden van verdachten

■ De onderzoeksrechter, het onderzoeksgerecht of het vonnisgerecht kan de verdachte op vrije voeten stellen, mits naleving van bepaalde voorwaarden.

—Evaluatie—

Er bestaat discussie over de vraag of een herstelmaatregel (de schade vergoeden) hierbij als voorwaarde kan worden opgelegd.

Probatiemaatregel

■ Betaling van schadevergoeding kan, mits toestemming van de betrokkene, als voorwaarde worden opgelegd, zowel bij probatieopschorting als probatieuitstel.

—Evaluatie—

De vraag stelt zich of hier actief rond gewerkt wordt: worden afbetalingsplannen e.d. opgesteld; wat als de dader de voorwaarde niet (langer) naleeft ?

Voorwaardelijke invrijheidstelling van veroordeelden

■ Als bijzondere voorwaarde kan het herstel van de schade van het slachtoffer worden opgelegd.

—Evaluatie—

Wanneer een definitieve rechterlijke beslissing is tussengekomen waarbij een schadevergoeding is toegekend aan het slachtoffer, kan hierover geen discussie meer bestaan en is de dader verplicht de schade integraal te vergoeden. Enkel de modaliteiten van afbetaling kunnen nog worden besproken.

Particuliere verzekeringen

In dit verband zijn de (niet verplicht af te sluiten) familiale verzekeringen, gekoppeld aan een rechtsbijstandsverzekering, van groot praktisch belang voor de slachtoffers. Zo bevindt zich vaak een beding “onvermogen van de aansprakelijke derde” in dergelijke polissen.

—Evaluatie—

Vraag is in welke mate de private verzekeraars hun service ten aanzien van slachtoffers van misdrijven verder kunnen uitbreiden.

— Grondslag —

■ *Wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling*

II.B. De Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers v

— Grondslag —

■ *Wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen, de artikelen 28 tot 40.*

■ *Artikel 31 § 1*

Aanbevelingen van het Forum:

- een meer toegankelijk schadefonds;
- de procedure minder langdurig en minder omslachtig laten verlopen;
- een autonoom fonds in plaats van een begrotingsfonds;
- in een permanent zetelend voorzitter voorzien;
- het nodige personeel voorzien voor het secretariaat, zodat het groeiend aantal aanvragen binnen een redelijke termijn kan worden verwerkt;

- de mogelijkheid onderzoeken om met meer dan twee kamers te werken, en om met militaire magistraten te werken;
- de presentiegelden verhogen;
- ratificatie van het verdrag nr. 116 over de vergoeding van slachtoffers door de staat;
- het fonds veel meer bekendheid geven bij het publiek én de advocatuur.

Algemeen

■ In het Belgisch Staatsblad van 22 mei 2003 werden de wet van 26 maart 2003 houdende de voorwaarden waaronder de commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden een hulp kan toekennen en de wet van 22 april 2003 houdende de samenstelling en werking van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden gepubliceerd. Deze wetten treden op 1 januari 2004 in werking.

Voorwaarden

- 1° ■ het slachtoffer moet een ernstig lichamelijk letsel of nadeel voor de gezondheid ondervinden als rechtstreeks gevolg van een in België gepleegde opzettelijke gewelddaad;
- 2° het slachtoffer moet Belg zijn of gerechtigd zijn het Rijk binnen te komen;
- 3° er moet een beslissing zijn over de strafvordering, minstens moet er een beslissing zijn van een onderzoeksrecht (art. 34 §2 3e lid);

s van opzettelijke gewelddaden

- 4° het slachtoffer moet een burgerlijke vordering ingesteld hebben;
- 5° er kan geen schadeloosstelling worden bekomen van de dader, noch op enige andere manier.
Leden van politie-en hulpdiensten en militairen kunnen ook een verzoek indienen wanneer zij in bevolen dienst in het buitenland het slachtoffer worden van een opzettelijke gewelddaad.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

De financiële hulp als bedoeld in artikel 31 wordt toegekend onder de volgende voorwaarden:

- 1° De gewelddaad is in België gepleegd.
Hiermee wordt een in het buitenland gepleegde opzettelijke gewelddaad, waarvan een in artikel 42, § 2, bedoeld persoon in bevolen dienst het slachtoffer is, gelijkgesteld.
- 2° Het slachtoffer bezit op het moment van de gewelddaad de Belgische nationaliteit, is gerechtigd het Rijk binnen te

komen, er te verblijven of er zich te vestigen, of heeft naderhand van de Dienst Vreemdelingenzaken een verblijfsvergunning van onbepaalde duur verkregen in het kader van een onderzoek wegens mensenhandel.

- 3° Er is een definitieve rechterlijke beslissing over de strafvordering genomen en de verzoeker heeft schadevergoeding nagestreefd door middel van een burgerlijke partijstelling, een rechtstreekse dagvaarding of een vordering voor een burgerlijke rechtbank.

Indien het strafdossier geseponneerd is wegens het onbekend blijven van de dader, kan de commissie oordelen dat het voldoende is dat de verzoeker klacht heeft ingediend of de hoedanigheid van benadeelde persoon heeft aangenomen. De hulp kan ook worden aangevraagd indien er meer dan een jaar verstreken is sinds de datum van de burgerlijke partijstelling en de dader onbekend blijft.

- 4° Het verzoek is binnen drie jaar ingediend. De termijn loopt, naargelang het geval, vanaf de eerste beslissing tot seponering, de beslissing van het onderzoeksgerecht, de dag waarop

— Grondslag —

■ *Artikel 31, 2°*

■ *Artikel 31, 3°*

■ *Artikel 31, 4°*

definitief uitspraak is gedaan over de strafvordering of de dag, indien deze van latere datum is, waarop uitspraak is gedaan over de burgerlijke belangen.

5° De schade kan niet afdoende worden hersteld door de dader of de burgerlijk aansprakelijke partij, op grond van een stelsel van sociale zekerheid of een private verzekering, noch op enige andere manier.

De nabestaanden van een overleden slachtoffer

■ Deze categorie wordt heden vervat in artikel 31, § 2

Indien het slachtoffer overleden is ten gevolge van een opzettelijke gewelddaad bedoeld in § 1, kunnen de personen die, ten gevolge van het overlijden, kosten of een nadeel omschreven in artikel 32, § 2, aanvoeren, hulp aanvragen indien zij voldoen aan de vereisten van § 1, eerste lid, van dit artikel.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

nabestaanden van of personen die in duurzaam gezinsverband samenleefden met een persoon die overleden is als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad;

Nieuwe categorie

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

■ ouders of personen die voorzien in het onderhoud van een minderjarig slachtoffer dat als gevolg van een opzettelijke gewelddaad een langdurige medische of therapeutische behandeling behoeft;

■ verwanten tot en met de tweede graad van of verwanten die in duurzaam gezinsverband samenleefden met een slachtoffer dat sinds meer dan een jaar vermist is, indien deze vermissing naar alle waarschijnlijkheid te wijten is aan een opzettelijke gewelddaad

Bijstand

■ Het slachtoffer dat om een hulp verzoekt, kan zich laten bijstaan door een gemachtigde van een overheidsinstelling of een door de Koning hiertoe erkende vereniging. De procedure is uitgewerkt bij K.B. van 18 mei 1998. Deze erkenning is intussen verleend aan verschillende centra voor slachtofferhulp en services d'aide sociale aux justiciables.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Werd hernomen in artikel 34ter.

Vervaltermijn

■ De termijn van één jaar werd bij wet van 17 februari 1997 verlengd tot drie jaar. Wanneer het slachtoffer na het bekomen van een beslissing over de strafvordering, de afhandeling van de burgerlijke belangen nastreeft, loopt de vervaltermijn pas vanaf de uitspraak over de burgerlijke belangen.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Artikel 31bis, 4° houdt nu ook rekening met de seponering.

Het verzoek is binnen drie jaar ingediend. De termijn loopt, naargelang het geval, vanaf de eerste beslissing tot seponering, de beslissing van het onderzoeksgerecht, de dag waarop definitief uitspraak is gedaan over de strafvordering of de dag, indien deze van latere datum is, waarop uitspraak is gedaan over de burgerlijke belangen.

— Grondslag —

■ *Artikel 34 § 5 eerste lid*

■ *Artikel 34 § 3*

Het nadeel

— Grondslag —

■ Artikel 32 § 1 en § 2

■ art. 3 K.B. 18 mei 1998

■ Voor de rechtstreekse slachtoffers bestaat het nadeel waarvoor een hulp kan worden gevraagd in:

- een tijdelijke en/of blijvende invaliditeit;
- een morele en/of esthetische schade;
- een fysiek en/of psychisch lijden;
- de medische kosten en de ziekenhuis-kosten m.i.v. de prothesekosten;
- een verlies of vermindering van inkom-sten;
- de kosten voor de burgerlijke partijstel-ling en/of de procedurekosten;
- de materiële kosten t.b.v. maximaal 50.000 frank;
- de schade die voortvloeit uit het verlies van een schooljaar.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Met licht gewijzigde formulering

- 1° de morele schade, rekening houdend met de tijdelijke of blijvende invaliditeit;
- 2° de medische kosten en de ziekenhuis-kosten, met inbegrip van de prothese-kosten;
- 3° de tijdelijke of blijvende invaliditeit;
- 4° een verlies of vermindering aan inkom-sten ten gevolge van de tijdelijke of blij-vende arbeidsongeschiktheid;

5° de esthetische schade;

6° de procedurekosten tot een bedrag van 4000 eur;

7° de materiële kosten tot een bedrag van 1250 eur;

8° de schade die voortvloeit uit het verlies van een of meer schooljaren.

■ Voor de nabestaanden bestaat het nadeel waarvoor een hulp kan worden gevraagd in:

- de medische kosten en de ziekenhuis-kosten;
- de begrafeniskosten ten belope van een maximumbedrag van 80.000 fr., en het morele nadeel ten gevolge van het overlijden van het slachtoffer;
- de kosten voor de burgerlijke partijstel-ling en/of de procedurekosten;
- het verlies van levensonderhoud voor personen die, op het ogenblik van het overlijden, ten laste waren van het slachtoffer;
- de schade die voortvloeit uit het verlies van een schooljaar.

Onbekende dader

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Met licht gewijzigde formulering

- 1° de morele schade;
- 2° de medische kosten en de ziekenhuiskosten;
- 3° het verlies aan levensonderhoud voor personen die op het ogenblik van de gewelddaad ten laste waren van het slachtoffer;
- 4° de begrafenis kosten tot een bedrag van 2000 eur;
- 5° de procedurekosten tot een bedrag van 4000 eur;
- 6° de schade die voortvloeit uit het verlies van een of meer schooljaren.

Ouders van minderjarigen en verwanten van vermiste personen

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

- 1° de morele schade;
- 2° de medische kosten en de ziekenhuiskosten;
- 3° de procedurekosten

■ Wanneer de dader onbekend blijft en het onderzoek aansleept, kan het verzoek één jaar na de burgerlijke partijstelling worden ingediend.

Ook als het strafdossier geseponeerd is wegens het onbekend blijven van de dader, blijft een burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter noodzakelijk.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Voor het bekomen van een (hoofd)hulp is in een aantal gevallen geen burgerlijke partijstelling meer vereist.

Indien het strafdossier geseponeerd is wegens het onbekend blijven van de dader, kan de commissie oordelen dat het voldoende is dat de verzoeker klacht heeft ingediend of de hoedanigheid van benadeelde persoon heeft aangenomen.

— Grondslag —

■ Artikel 34 §2

Noodhulp en aanvullende hulp

— Grondslag —

■ *Artikel 36*

■ *Artikel 37*

■ *Artikel 40, aangevuld bij wet dd. 8 juni 1998*

■ Een noodhulp kan worden gevraagd vanaf het ogenblik dat het slachtoffer klacht heeft neergelegd.

Als voorwaarde geldt dat elke vertraging bij de toekenning van de hulp, het slachtoffer een aanzienlijk nadeel kan berokkenen.

■ Aanvullende hulp kan gevraagd worden wanneer na de toekenning van de hulp, het nadeel kennelijk is toegenomen.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Artikel 30, § 3 van de wet voorziet een soort kortgeding.

De voorzitters van de kamers houden zitting als enig lid inzake verzoeken om noodhulp als bedoeld in artikel 36, inzake verzoeken die kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond zijn, of wanneer ze de afstand van het geding toewijzen of de zaak van de rol afvoeren.

Daarnaast voorziet een ontwerp van koninklijk besluit een versnelde procedure voor de noodhulp.

Daarenboven veronderstelt artikel 36, derde lid van de wet dat de dringendheid altijd verondersteld wordt voor de medische kosten en de ziekenhuiskosten, met inbegrip van de prothesekosten.

Toepassing in de tijd

■ De wet is van toepassing op schade te wijten aan gewelddaden daterend van na de inwerkingtreding van de wet, nl. 6 augustus 1985.

De wet is eveneens van toepassing op gewelddaden gepleegd vóór 6 augustus 1985, voor zover deze feiten niet verjaard zijn en er een vermoeden van samenhang is met gewelddaden gepleegd na deze datum.

—Situatie met ingang van 1 januari 2004 —

Opgeheven.

Autonoom fonds

■ De omvorming tot begrotingsfonds bij wet dd. 27 december 1990 gaf de overheid de mogelijkheid gelden te desaffecteren voor andere doelstellingen. Dit heeft tot gevolg dat het slachtoffer nu veel langer (minstens 2 maanden) moet wachten op uitbetaling als een hulp is toegelend.

— Evaluatie —

Het Forum heeft reeds gewezen op de voordelen van een autonoom fonds:

- de commissie is steeds op de hoogte van het beschikbare budget;
- overschotten kunnen gebruikt worden voor slachtoffergerichte initiatieven;
- vluigere betaling van het slachtoffer;
- uitsluiten van desaffectatie voor doeleinden die geen verband houden met de slachtofferproblematiek.

Op suggestie van het Rekenhof is er sinds midden 2002 een rekenplichtige bij het secretariaat van de Commissie, waardoor de betalingen terug sneller kunnen.

In de loop van 2002 en 2003 waren er echter financiële moeilijkheden, waardoor de slachtoffers opnieuw langer dienden te wachten op de uitbetaling.

Commissieleden en personeel

■ De commissie bestond oorspronkelijk uit twee kamers. Bij koninklijk besluit van 18 mei 1998 is het aantal kamers verhoogd tot zes. Er wordt onder meer beroep gedaan op militaire magistraten. De voorzitter zetelt niet permanent.

De zitpenningen zijn geherwaardeerd bij K.B. van 26 april 1999 tot vaststelling van het presentiegeld toe te kennen aan de voorzitter, de ondervoorzitters en de leden van de Commissie.

— Grondslag —

■ Art. 28 – 29

■ Art. 30 §2 en 3

— Grondslag —

- *Europees Verdrag van 24 november 1983 inzake de schadeloosstelling van slachtoffers van geweldsmisdrijven*

Personeelssituatie van het secretariaat op 1 juli 2000:

	Niv. 1	Niv.2	Niv.3	Totaal
F	1,80	1	1	3,8 (4)
N	2,65	3	-	5,65 (6)

—Evaluatie—

Heden functioneren er 5 van de 6 kamers. Een aantal leden diende intussen af te haken (pensioen, leeftijdsgrens, ...). De commissie bestaat uit 26 i.p.v. 36 leden.

Om tot een snelle hulpverlening te kunnen komen (zie hoger: noodhulp) lijkt een permanente voorzitter nuttig.

Een procedure zoals in kort geding (alleen-zetelend magistraat) is voorzien voor de behandeling van verzoeken om noodhulp.

Personeelssituatie v/h secretariaat op 1 juli 2003:

	Niv. 1	Niv.2	Niv.3	Totaal
F	2,80	2,80	1	6,60
N	3,80	1	-	4,80

Ratificatie Europees Verdrag

- De ratificatieprocedure is opgestart. De Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken zal na advies van de Raad van State het wetsontwerp voorleggen aan de Minister-raad en vervolgens aan het parlement.

—Evaluatie—

Het Forum stelt zich vragen bij de traagheid van de ratificatieprocedure.

Bekendheid

Begin februari 1998 is een informatiecampa­gne opgestart (500.000 folders, 350.000 brochures voor het publiek, 30.000 brochures voor deskundigen, 3.000 posters). Intussen is een nieuwe informatiebrochure “Financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden” opgemaakt en verspreid.

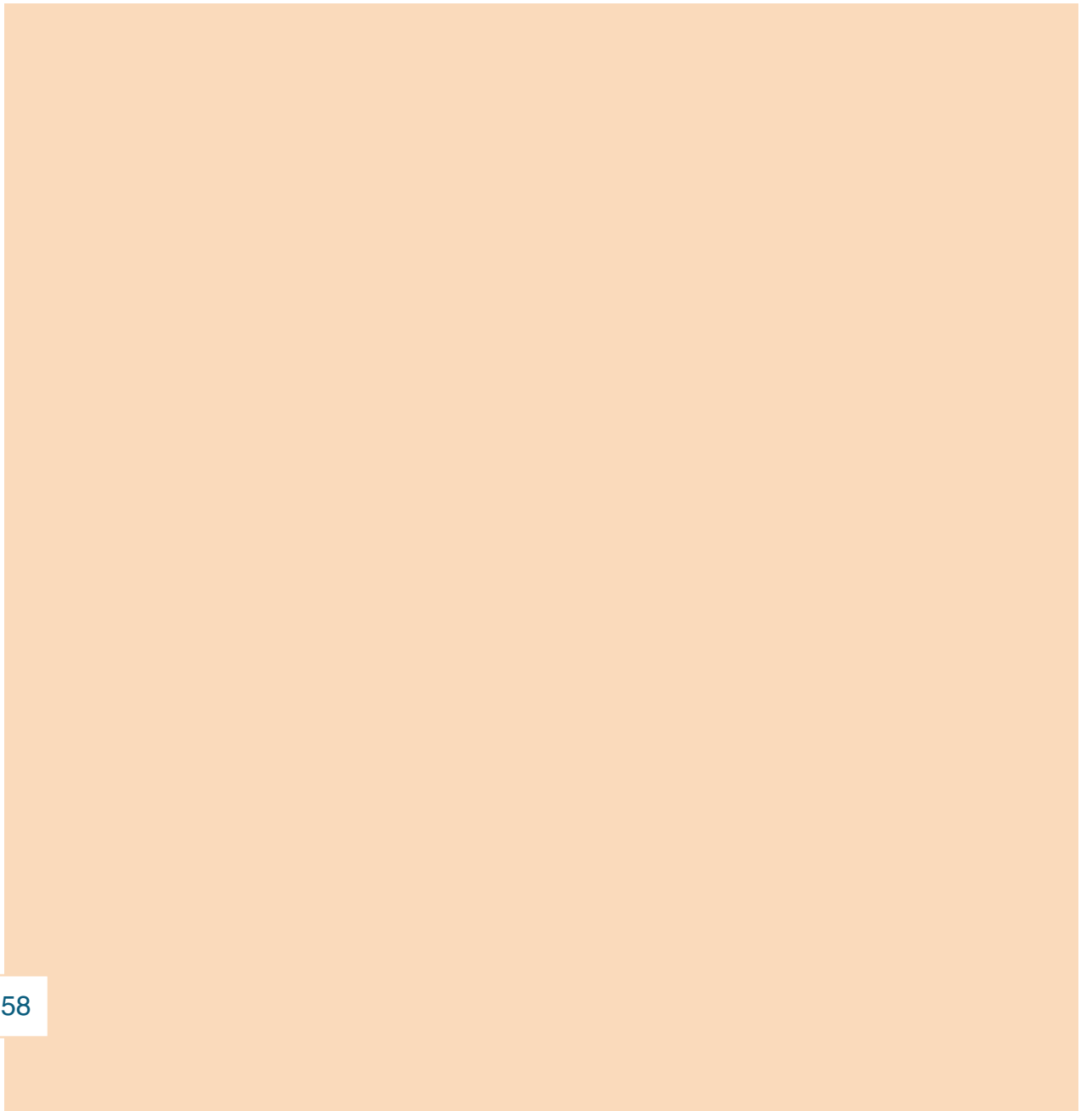
Er zijn nieuwe verzoekschriften opgesteld door het secretariaat van de commissie. Hiervoor werd een beroep gedaan op het Adviesbureau Leesbaarheid.

—Evaluatie—

Aantal verzoekschriften:

1994: 193
1995: 195
1996: 269
1997: 391
1998: 864
1999: 715
2000: 740
2001: 645
2002: 804

Een nieuw verzoekschrift wordt uitgetest.

III. PSYCHOSOCIALE HULPVERLENING

Gemeenschappen - Régions

Nuttige documenten van het Forum

ADVIES AAN DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE INZAKE DE SAMENLEVINGSCONTRACTEN, 28 SEPTEMBER 1995

KNELPUNTENNOTA VOOR DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE, 31 JANUARI 1996

ADVIES AAN DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE INZAKE VRIJWILLIGERSWERK, 31 JANUARI 1996

ADVIES BETREFFENDE DE COMMERCIELE HULPVERLENING, MEI 1996

STRATEGISCH PLAN VOOR EEN NATIONAAL SLACHTOFFERBELEID, JUNI 1996

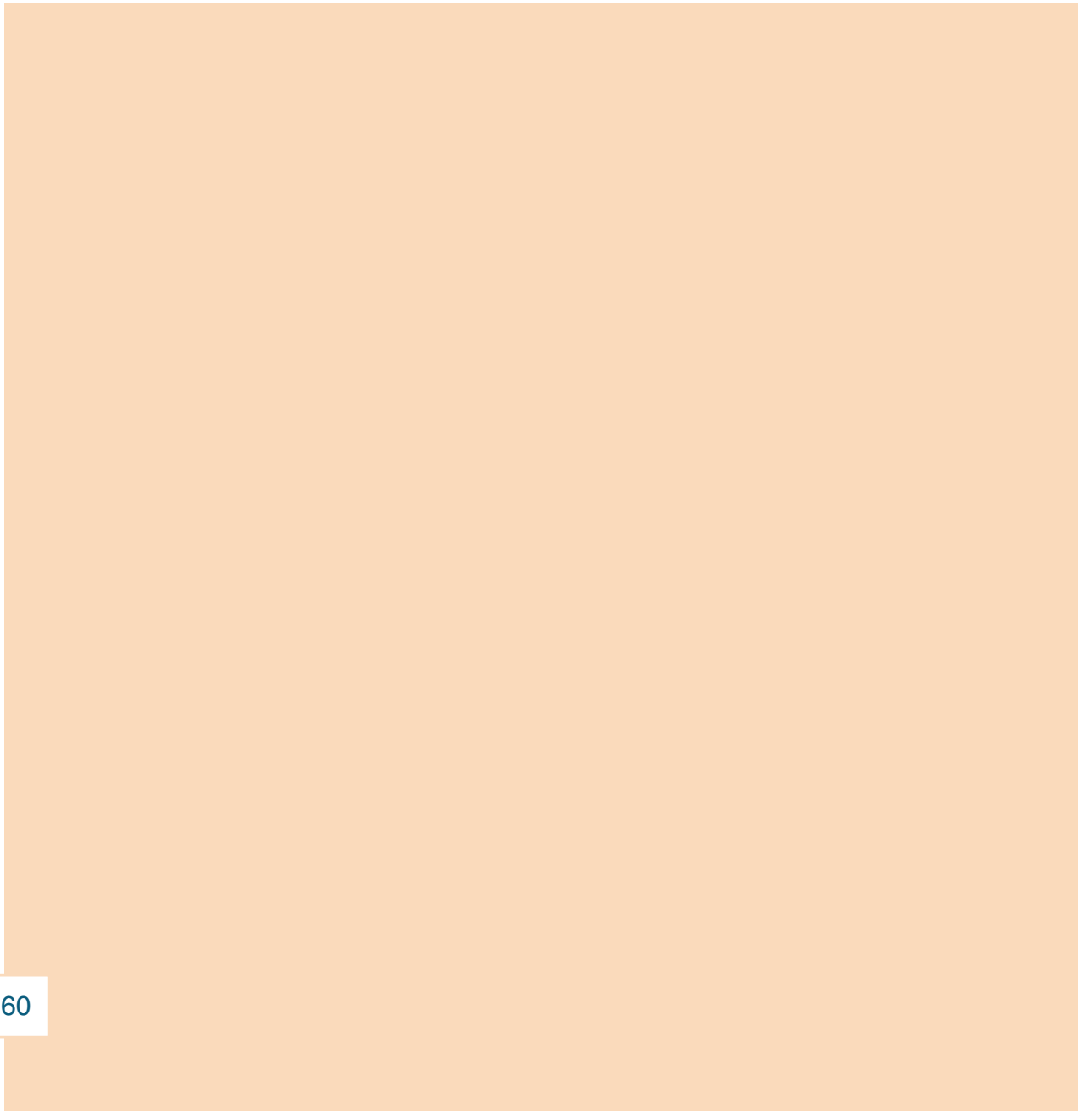
ADVIES VOOR DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE BETREFFENDE DE OPVANG, HET ONTHAAL EN DE HULP AAN SLACHTOFFERS EN HUN FAMILIELEDEN, 24 DECEMBER 1996

ADVIES TEN BEHOEVE VAN DE HEER MINISTER VAN JUSTITIE BETREFFENDE HET VERSLAG VAN DE PARLEMENTAIRE ONDERZOEKSCOMMISSIE NAAR DE WIJZE WAAROP HET ONDERZOEK DOOR POLITIE EN GERECHT

WERD GEVOERD IN DE ZAAK "DUTROUX – NIHOUL EN CONSORTEN" COMMENTAAR OP HET ONDERDEEL BETREFFENDE DE BEJEGENING VAN, HET ONTHAAL VAN EN DE HULP AAN SLACHTOFFERS, 27 JUNI 1997

ADVIES BETREFFENDE DE EVENTUELE OVERDRACHT VAN BEVOEGDHEID INZAKE SLACHTOFFERHULP VAN DE FRANSE GEMEENSCHAP NAAR HET WAALSE GEWEST, 9 MAART 1999

SYNTHESE VAN DE REALISATIES EN KNELPUNTEN, GERICHT AAN DE HEER FORMATEUR VAN DE FEDERALE REGERING EN DE VOORZITTER VAN DE SENAAT, JULI 1999

III.A. Professionele hulpverlening: slachtofferhulp en slachtoffertherapie

Aanbevelingen van het Forum:

- de uitbouw van één geïntegreerd centrum voor slachtofferhulp per gerechtelijk arrondissement;
- slachtofferhulp moet worden georganiseerd door onafhankelijke diensten zonder lucratieve doeleinden;
- een stevige coördinatie van het hulpaanbod, het vermijden van versnippering van mankracht en middelen;
- maximale garanties voor politiediensten en magistraten inzake de kwaliteit van de hulpverlening of de therapie.

Wensen van het Forum (Handvest):

- recht op informatie: het slachtoffer wordt geïnformeerd over de kwalificaties van de medewerkers en over de manier van werken; alle medewerkers, ook vrijwilligers, moeten zich legitimeren als het slachtoffer daarom verzoekt.

Autonome centra algemeen welzijnswerk

■ Slachtofferhulp wordt als bijkomende taak toegewezen aan één autonoom centrum algemeen welzijnswerk per gerechtelijk arrondissement.

Slachtofferhulp richt zich tot personen en hun na(ast)bestaanden aan wie materiële, fysische en/of morele schade is toege-

bracht als gevolg van een misdrijf, of als gevolg van het feit dat ze daarvan getuige waren. Slachtofferhulp richt zich ook naar nabestaanden van een dodelijk verkeersongeval of nabestaanden van zelfdoding en de getuigen hiervan. Deze hulp vergt, in alle fasen van de rechtsgang, een holistische aanpak met aandacht voor de politieke, justitiële, administratieve en psychologische aspecten van het slachtofferchap en hun onderlinge wisselwerking. Deze hulp wordt actief aangeboden, kort

— Grondslag —

■ *Decreet van 19 december 1997 van de Vlaamse Gemeenschap betreffende het algemeen welzijnswerk;*

Besluit van 28 april 1998 van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 19 december 1997 betreffende het algemeen welzijnswerk, gewijzigd door de besluiten van 30 maart 2001 en 10 juli 2001.

na de feiten in het kader van een normale verwerking. Waar nodig wordt bemiddeld of steun geboden bij bemiddelingsinitiatieven. Slachtofferhulp richt zich expliciet tot volwassenen en kinderen.

Slachtofferhulp staat in voor de hulpverlening die aansluit op slachtofferbejegening. Waar nodig wordt samengewerkt met andere eerstelijnsdiensten. Wanneer een normale verwerking niet lukt, verwijst Slachtofferhulp naar tweedelijnsdiensten, die instaan voor langduriger therapeutische begeleidingen.

Er wordt gewerkt met beroepskrachten en vrijwilligers. Deze laatste bieden een specifieke meerwaarde aan de professionele hulpverlening doordat ze bijdragen tot het herstel van het vertrouwen van het slachtoffer in de burgergemeenschap.

Slachtofferhulp heeft ook een belangrijke structurele opdracht. Zij staat in voor sensibilisering, coördinatie en samenwerking in functie van een naadloze overgang tussen slachtofferbejegening, -hulp, en -therapie. Zij vormt de brug tussen politie, justitie en hulpverlening.

Vluchthuizen zijn anonieme, kleinschalige verblijfplaatsen, waar vrouwen (met kinderen) tijdelijk kunnen verblijven. Intern bieden de vluchthuizen opvang, begeleiding en nazorg. Opvangtehuizen voor vrouwen (met kinderen) bieden dezelfde hulpverlening voor vrouwen die geen nood hebben aan een geheime verblijfplaats.

—Evaluatie—

De regelgeving die terzake is ontwikkeld, dient ervoor te zorgen dat slachtofferhulp binnen de ruimere centra haar eigenheid kan bewaren, en zowel qua profilering als werking (met in begrip van de inzet van voldoende beroepskrachten) een antwoord biedt op de specificiteit van de doelgroep en de engagementen van het samenwerkingsakkoord. Daarenboven werd een sectorprotocol voor slachtofferhulp afgesloten tussen de sector en de Vlaamse overheid. Er is nog steeds geen nieuwe omzendbrief.

Teneinde een gelijkwaardig aanbod van hulp- en dienstverlening over de verschillende arrondissementen te verzekeren, streven de verschillende diensten

slachtofferhulp zoveel als mogelijk uniformiteit na.

Kinderen vormen een vaak verwaarloosde categorie van slachtoffers. Om hierin verandering te brengen, financiert de Vlaamse overheid sinds juni 2002 vijf provinciale coördinatoren voor de opvang van kinderen (- 14-jarigen) slachtoffer van een schokkende gebeurtenis. Zij sensibiliseren zowel de centra slachtofferhulp als het bredere publiek en bieden ook ondersteuning bij individuele of groepsgebonden hulpverlening aan kinderen.

Momenteel zijn 200 vrijwilligers actief. Dit netwerk dient verder uitgebouwd. Dit vergt de nodige financiële steun van de Vlaamse overheid. Sinds 1 januari 2003 subsidieert de Vlaamse Gemeenschap bij de diensten slachtofferhulp de 10 voltijdse equivalenten van het vroegere project Burgers voor Burgers om de vrijwilligerswerking uit te bouwen en te ondersteunen.

Wat de opvangcentra betreft, stelt zich de vraag of voldoende samenwerking is uitgebouwd om de engagementen uit het samenwerkingsakkoord te kunnen nakomen. De arrondissementele raden voor

slachtofferbeleid kunnen hierin een cruciale rol spelen.

Services d'aide aux Justiciables

■ Overeenkomstig adviezen van de Raad van State heeft de Franse Gemeenschap een deel van haar bevoegdheden overgedragen aan de Gewesten. Deze overdracht omvat onder meer de sociale en psychologische hulp aan slachtoffers.

De hulp aan slachtoffers is toevertrouwd aan de "services d'aide aux justiciables", thans erkend door het Waals Gewest. Deze diensten staan open voor slachtoffers van alle soorten van misdrijven die zijn doorverwezen door de politiediensten of door het personeel van parketten en rechtbanken, of die zich zelf rechtstreeks aanmelden. Ze bieden hun diensten gratis en zonder discriminatie aan. De individuele hulp omvat sociale hulp (informatie, hulp bij de afhandeling) en psychologische hulp gericht op de directe en indirecte gevolgen van het slachtofferschap

— Grondslag —

■ *Decreet van 18 juli 2001 van het Waals Gewest betreffende de hulpverlening aan rechtsonderhorigen*

Besluit van de Waalse Regering van 20 december 2001 houdende uitvoering van het decreet van 18 juli 2001 betreffende de hulpverlening aan rechtsonderhorigen

— Grondslag —

■ *Besluit van de Vlaamse regering van 2 december 1997 tot vaststelling van de voorwaarden van erkenning en subsidiëring van de vertrouwenscentra kindermishandeling*

en de verwerking van de ontsteltenis die is veroorzaakt door het gebeuren. Deze diensten hebben ook als opdracht :

- zo vlug mogelijk de slachtoffers, die de politie toelating hebben verleend om hun gegevens over te maken, te contacteren;
- de toegang tot diensten voor medisch-psychiatrische zorgen te vergemakkelijken voor slachtoffers die daar nood aan hebben.

Hun structurele opdracht bestaat uit sensibilisering van het publiek en de betrokken diensten voor de specifieke rechten en noden van slachtoffers van misdrijven.

Sinds januari 2002 worden de (12) Waalse “services d’aide aux justiciables” gefinancierd door het Waalse Gewest

De Franstalige diensten voor slachtofferhulp die zich op het territorium van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevinden, worden gefinancierd door de Franse Gemeenschapscommissie. Er wordt hier toe een decretaal initiatief overwogen.

—Evaluatie—

Het arrondissement Marche-en-Famenne wordt voorlopig ten laste genomen door de dienst die is erkend voor het gerechtelijk arrondissement Neufchateau. De opdracht naar de Gewesten heeft een gedeeltelijke herfinanciering mogelijk gemaakt, wat meerbepaald blijkt uit de creatie van een betrekking voor een psycholoog per dienst.

Vertrouwenscentra kindermishandeling

■ Deze centra fungeren onder meer als meldpunt voor kindermishandeling, staan in voor de eerste opvang, de diagnose en voor de eventuele doorverwijzing naar de gepaste hulpverlening. In bepaalde situaties doen ze zelf aan hulpverlening of begeleiden ze de centra voor slachtofferhulp.

—Evaluatie—

Het is niet noodzakelijk dat de centra werken in een politieel of justitieel kader (de meeste centra wensen dit ook niet) doch de vraag stelt zich of de samenwerking met politie of justitie moet worden geoptimaliseerd en op welke wijze. De positie van de Vertrouwenscentra in het Samenwerkingsakkoord blijft moeilijk. Een structurele oplossing hiervoor is noodzakelijk.

Equipes SOS enfants

■ Een "team SOS Kinderen" wordt in het samenwerkingsakkoord gedefinieerd als een multidisciplinaire dienst, erkend door de Franse Gemeenschap, gespecialiseerd in de vaststelling en het behandelen van gevallen van kindermishandeling, die als voorwerp heeft een aangepaste hulp te bieden aan het kind als slachtoffer of in geval van gevaar voor mishandeling.

—Evaluatie—

Het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Franse Gemeenschap en het

Waalse Gewest inzake slachtofferzorg blijft een af te ronden project. De engagementen uit het samenwerkingsakkoord moeten kunnen worden gerealiseerd; verder overleg is dus noodzakelijk. Dergelijk overleg heeft nog niet plaatsgevonden. De Franse Gemeenschap blijft bevoegd voor deze materie.

Dienst van de adviseur voor hulpverlening aan de jeugd

■ In het samenwerkingsakkoord aangeduid als een dienst voor hulpverlening aan de jeugd die ermee belast is om, onder de verantwoordelijkheid van de adviseur, aan jongeren een gespecialiseerde hulp te bieden

Centra voor geestelijke gezondheidszorg Services de santé mentale

■ De hulpverlening van de Centra voor geestelijke gezondheidszorg is therapeutisch en derhalve gericht op verstoorde verwerkingen. Ze bieden een algemene therapeuti-

— Grondslag —

■ *Decreet van 16 maart 1998 van de Franse Gemeenschap inzake hulpverlening aan mishandelde kinderen*

■ *Decreet van 4 maart 1991 van de Franse gemeenschap inzake hulpverlening aan de jeugd*

■ *Decreet van 18 mei 1999 van de Vlaamse Gemeenschap betreffende de geestelijke gezondheidszorg*

Decreet van 4 april 1996 van het Waals Gewest betreffende de erkenning en de subsidiëring van de diensten voor geestelijke gezondheidszorg

sche begeleiding. Sommigen hebben gespecialiseerde equipes voor bepaalde doelgroepen, waaronder kinderen en slachtoffers.

De SSM zijn afzonderlijk gereguleerd in Brussel en Wallonië. In het samenwerkingsakkoord worden ze gedefinieerd als ambulante structuren, die door een multidisciplinaire benadering en in samenwerking met andere diensten of personen betrokken in de geestelijke gezondheidszorg, het onthaal, de diagnose en de psychiatrische, psychologische en psycho-sociale behandeling van personen verzekeren.

—Evaluatie—

Vaak komen slachtoffers van misdrijven pas na langere tijd bij de CGG terecht. Bovendien wordt er vaak met wachtlijsten gewerkt, waardoor een vlotte verwijzing bemoeilijkt wordt.

Daarnaast is het feit dat deze diensten niet met huisbezoeken werken voor veel slachtoffers drempelverhogend.

Naargelang de oriëntatie en specialisatie van de dienst worden de slachtoffers toegevoegd bij de overige hulpzoekenden, of vormen ze een eigen doelgroep, bv. kinderen slachtoffer van seksueel misbruik.

Centrum voor crisispsychologie

Het Centrum stelt zich (vooral bij rampen, vanaf fase 3) ter beschikking van zowel de eigenlijke slachtoffers, de getuigen als de dienst- of hulpverleners. Er wordt een therapeutische aanpak van de traumatische ervaring geboden.

—Evaluatie—

Aan Vlaamse kant werkten DSI (Rode Kruis) en de centra slachtofferhulp voor fasen 1 en 2 een efficiënte en effectieve samenwerking uit.

Sinds de aanstelling van psychosociaal managers (treden op bij fase 3) wordt gewerkt aan een nauwere samenwerking en afstemming. Er werd hiervoor een werkgroep opgericht. Deze werkgroep bestaat uit de psychosociaal managers, een vertegenwoordiger van het ccp en vertegenwoordigers van Slachtofferhulp.

Slachtoffer in Beeld

■ Slachtoffer in beeld wil daders van misdrijven kennis en inzicht verschaffen in de gevolgen van hun daden voor slachtoffers, hun inlevingsvermogen ten aanzien van slachtoffers aanscherpen, en hen op één of andere manier hun verantwoordelijkheid laten opnemen.

Aan Franstalige kant is een analogo pilootproject opgestart op initiatief van asbl Arpège-Prélude

—Evaluatie—

Slachtoffer in Beeld heeft als alternatieve sanctie reeds heel wat kennis en expertise opgebouwd. Deze expertise werd in het kader van herstelgerichte detentie bij wijze van experiment in drie gevangenissen in Vlaanderen getransfereerd. Daarnaast wordt de cursus ook aangeboden aan minderjarige daders. Er is een nauwe samenwerking tussen SIB en Slachtofferhulp.

Arpège-Prélude is ook actief in het kader van de herstelgerichte benadering van de detentie.

Samenwerkingsakkoorden

■ Door de federale entiteiten werden bij de ondertekening van de akkoorden verbintenissen aangegeven.

In het Vlaamse samenwerkingsakkoord verbindt de Vlaamse Gemeenschap zich ertoe:

- in elk gerechtelijk arrondissement een centrum te erkennen en te subsidiëren;
- in elke Vlaamse provincie en in het Brussels hoofdstedelijk gewest een vertrouwenscentrum kindermishandeling te erkennen en te subsidiëren;
- in elk gerechtelijk arrondissement één of meerdere opvangcentra te voorzien;
- de nodige aansluitende hulpverlening te realiseren;
- maatregelen te nemen voor een gepaste vorming van de hulpverleners;
- aan de aanspreekpunten de adressen te bezorgen van de centra, de vertrouwenscentra kindermishandeling en de opvangcentra aangewezen, evenals elke adreswijziging;
- een aanspreekpunt te voorzien op het niveau van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, binnen de administratie, om een permanente dialoog tussen en samenwerking met andere instanties

— Grondslag —

■ *Art. 216ter Sv;*
Art. 1 Probatiewet van 29 juni 1964;
KB 6 oktober 1994

■ *Art. 8 van het Samenwerkingsakkoord van 7 april 1998 tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg, goedgekeurd bij wet van 11 april 1999 en bij decreet van 15 december 1998*

— Grondslag —

■ *Art. 9 samenwerkingsakkoord federale Staat, de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest inzake slachtofferzorg*

inzake slachtofferzorg, zowel op federaal als op gemeenschapsniveau, structureel te bevorderen.

—Evaluatie—

Er is voor elk gerechtelijk arrondissement een centrum voor slachtofferhulp erkend en gesubsidieerd. Het aantal gesubsidieerde beroepskrachten werd opgetrokken tot 54. De werkmiddelen zijn echter niet voldoende om de onkosten van het werken met vrijwilligers te betalen.

Ook voor de vorming zijn de beschikbare middelen, zowel financieel als personeel, wellicht onvoldoende. Deze middelen moeten kunnen toelaten dat er voldoende omkadering beschikbaar is zowel op het vlak van de individuele centra als op het vlak van de centrale ondersteuning.

- De Franse Gemeenschap verbindt zich ertoe:
- in elk gerechtelijk arrondissement ten minste één dienst voor maatschappelijke hulpverlening aan justitiabelen te erkennen en te subsidiëren;
 - in het kader van de goedgekeurde subsidies voor de diensten voor maatschappelijke

lijke hulpverlening aan justitiabelen, die zij heeft erkend en gesubsidieerd, ervoor te zorgen dat een budget wordt gereserveerd voor de aanwerving van personeel, specifiek belast met de hulp aan slachtoffers;

- de werkingskosten, ten gevolge van de aanwerving van de coördinatoren bij de gemeenten (art. 16), ten laste te nemen, binnen de grens van de beschikbare kredieten;
- een aanspreekpunt te voorzien op het niveau van de administratie van de Franse Gemeenschap, om een permanente dialoog tussen en samenwerking met andere instanties inzake slachtofferzorg, zowel op federaal als op gemeenschaps- en gewestniveau, structureel te bevorderen.

—Evaluatie—

Het advies van de Raad van State betreffende het samenwerkingsakkoord federale Staat, Franse Gemeenschap en Waals Gewest heeft een bevoegdheidsprobleem inzake slachtofferhulp aan het licht gebracht. Dit probleem is opgelost door een nieuw advies van de Raad van State dat de mogelijkheid oppert van een bevoegdheidsoverdracht naar de Gewesten. Voor het Waalse

Gewest is intussen de overdracht van slachtofferhulp en bijgevolg de subsidiëring van de diensten voor slachtofferhulp geregeld.

De functies van coördinatoren zijn door de FOD Justitie geschrapt.

Als gevolg van de overdracht van bevoegdheden moeten nieuwe aanspreekpunten aangeduid worden.

■ Het Waalse Gewest verbindt zich ertoe, binnen de grens van de budgettaire kredieten, diensten voor geestelijke gezondheidszorg te erkennen en te subsidiëren binnen het kader van het ministerie van Sociale Actie en van Gezondheid.

■ De Franse Gemeenschap verbindt er zich toe dat de diensten voor hulpverlening:

1° zo snel mogelijk contact opnemen met de slachtoffers aangeduid op het verwijsformulier dat ze hebben ontvangen van de politiediensten;

2° de feedback verzekeren ten aanzien van de politiedienst die rechtstreeks heeft doorverwezen;

3° de slachtoffers die het nodig hebben verwijzen naar een aangepaste oplossing.

Dit laatste punt omvat in het bijzonder de oriëntatie naar medische of therapeutische diensten en instanties die gespecialiseerd zijn in de behandeling van aanhoudende psychologische problemen.

■ De Vlaamse Gemeenschap staat ervoor in dat de door haar aangewezen centra samen met het slachtoffer de meest gepaste wijze van ondersteuning en hulp uitwerken en daarvoor samenwerken met alle relevante diensten.

—Evaluatie—

Het Forum is overgegaan tot evaluatie van het Vlaamse akkoord. Deze evaluatie is nog niet beëindigd. Het sociaal luik is afgewerkt, het luik politie niet. De problematische deelname van de centrale leiding van de politiediensten - veroorzaakt

— Grondslag —

■ *Art. 10, 3° samenwerkingsakkoord federale Staat, Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest*

■ *Art. 11 §4, 3° samenwerkingsakkoord federale Staat, Franse Gemeenschap, Waalse Gewest*

■ *Art. 9 §4, 2° samenwerkingsakkoord Staat, Vlaamse Gemeenschap*

door personeelwissels en het geringe belang gehecht aan slachtofferbejegening – verklaren voor een groot deel het feit dat deze evaluatie nog niet is afgerond. Bij de evaluatie van het samenwerkingsakkoord vestigen de diensten slachtofferhulp vooral de aandacht op de problematische doorverwijzing door de politie.

III.B. Vrijwilligerswerking

Aanbevelingen van het Forum:

- het mogelijk maken van de inschakeling van vrijwilligers in slachtofferhulp o.m. door het verwijssysteem te vergemakkelijken;
 - vrijwilligers kunnen enkel worden ingezet voor taken complementair aan deze van beroepskrachten;
 - het management (selectie, opleiding, supervisie en coördinatie) moet in handen zijn van professionelen;
 - de bevoegde overheid moet instaan voor de omkadering in al zijn geledingen, zoals erkenning en subsidiëring.
-

Burgers voor Burgers

— Grondslag —

■ *Nota slachtofferbeleid van de Vlaamse Regering, januari 1995*

Omzendbrief van 12 september 1996 van de minister van Justitie

Art. 9 §4 1° van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap (memorie van toelichting)

■ Het totale budget voor Slachtofferhulp werd in de loop van 2003 opgetrokken tot 2,8 miljoen EUR, waaronder de overname van het project Burgers voor Burgers, onder meer voor de uitbouw van de vrijwilligerswerking. De professionele coördinatoren staan in voor het toezicht op de vrijwilligers. Door middel van selectie, training en supervisie wordt gewaakt over de kwaliteit van de hulpverlening door vrijwilligers.

De Vlaamse Gemeenschap staat ervoor in dat de door haar aangewezen centra alle door de politieke en justitiële diensten voor hulp- en dienstverlening verwezen slachtoffers contacteren door de inschakeling van hulpverleners, waaronder vrijwilligers.

—Evaluatie—

Er zijn op dit ogenblik niet voldoende vrijwilligers(kernen) om de engagementen uit het samenwerkingsakkoord na te komen. Het betreft weliswaar een gefaseerd model, doch er zullen serieuze inspanningen moeten worden geleverd (inzet, financiële en personele middelen) om op termijn alle afspraken na te komen.

Justitie zette in 2002 de subsidiëring (via globaal plan) stop van 10 VTE binnen Slachtofferhulp (advies van de Raad van State) voor de uitbouw van het project Burgers voor Burgers. De Vlaamse Gemeenschap heeft middelen voorzien om deze beroepskrachten te blijven subsidiëren zodat het project kon behouden blijven. Er zijn niet voldoende beroepskrachten en vrijwilligers moest het samenwerkingsakkoord systematisch worden toegepast, dit in de veronderstelling dat het aantal verwijzingen dan exponentieel zal stijgen. Men kan echter ook maar bijkomende vrijwilligers opleiden wanneer de vraag stijgt. Tevens zijn daarvoor bijkomende beroepskrachten nodig.

■ Het principe is niet voorzien in het Franstalig samenwerkingsakkoord; wel wordt gesteld dat in geval er beroep gedaan wordt op vrijwilligers, de coördinator van het arrondissement deelneemt aan hun selectie.

Het Waalse decreet voorziet in de omkadering van vrijwilligers voor opdrachten inzake sociale hulpverlening door de professionelen van de diensten.

—Evaluatie—

Het Forum heeft zijn bezorgdheid geuit omtrent parlementaire initiatieven die tot nieuwe overlappingen van opdrachten en incoherenties inzake de slachtofferzorg zouden kunnen leiden.

— Grondslag —

■ *Art. 16 §2, 9° van het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de Franse gemeenschap en het Waals gewest*

Decreet van 18 juli 2001 van het Waals gewest inzake “l'aide sociale aux justiciables”

IV. INITIATIEVEN VOOR SPECIFIEKE DOELGROEPEN: BESTRIJDING VAN FYSIEK EN SEKSUEEL GEWELD, VAN MENSENHANDEL, RACISME EN DISCRIMINATIE

Federale Overheidsdienst Justitie

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Gemeenschappen en gewesten

Nuttige documenten van het Forum

STRATEGISCH PLAN VOOR EEN NATIONAAL
SLACHTOFFERBELEID, JUNI 1996

ADVIES INZAKE ONTWERP VAN ORIENTATIENOTA
BETREFFENDE HET NATIONAAL ACTIEPLAN
TEGEN GEWELD OP VROUWEN.

— Grondslag —

- *Wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en kinderpornografie*

Richtlijnen van de Minister van Justitie van 31 mei 1999 houdende het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel en kinderpornografie.

Wet van 13 april 1995 betreffende seksueel misbruik van minderjarigen

K.B. van 16 juni 1995 betreffende de opdracht van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding inzake de bestrijding van de mensenhandel

Eindrapport d.d. 23.10.97 van de Nationale Commissie tegen Seksuele Uitbuiting van Kinderen

Wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen

Aanbevelingen van het Forum:

- doorbreken van het taboe door wetenschappelijk onderzoek, informatie en sensibilisering;
- het verbeteren van de maatschappelijke en juridische positie van slachtoffers van geweld, mensenhandel en racisme;

- het verbeteren van hun opvang, met een betere afstemming van de federale initiatieven op deze van gewesten en gemeenschappen.

Bestrijding van mensenhandel, seksuele delinquentie en pedofilie

- Deze wet bestraft het uitbuiten van personen die zich in een kwetsbare positie van afhankelijkheid of ondergeschiktheid bevinden. Ze laat toe verschillende vormen van uitbuiting te bestraffen (seksuele, economische,...).

Het in samenwerking met de Gemeenschappen en Gewesten ontwikkeld beleid inzake mensenhandel voorziet enerzijds in hulpverlening aan de slach-

offers, en anderzijds in de versterking van de mogelijkheden om trafikanten en netwerken te bestrijden.

De basis wordt gevormd door:

- het jaarlijks rapport over de mensenhandel dat wordt opgesteld door de regering en voorgelegd aan het parlement;
- de richtlijnen houdende het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel en kinderpornografie;
- de verbindingsmagistraten inzake mensenhandel.

Het Centrum voor de gelijkheid van kansen is meerbepaald belast met:

- het opmaken van een jaarlijks evaluatierapport over de evolutie en de resultaten

- van de strijd tegen de mensenhandel, dat aan de regering wordt overgemaakt;
- de coördinatie van en het waken over de samenwerking tussen de gespecialiseerde diensten voor de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel.

Het Centrum kan tevens in rechte optreden in alle zaken waarin toepassing kan worden gemaakt van de wet van 13 april 1995 inzake de mensenhandel.

Deze wet breidt met name de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen uit voor inbreuken op seksueel vlak (prostitutie, aanranding van de seksuele integriteit, verkrachting), voor handel en ook voor het opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en opzettelijk toebrengen van lichamelijke letsels. Deze wet stelt ook elke vorm van verminking van de vrouwelijke geslachtsorganen strafbaar

—Evaluatie—

De efficiëntie van de acties in de strijd tegen mensenhandel is afhankelijk van de ontwikkeling van een vlotte samenwerking tussen de politiediensten, de inspectiediensten, de parketten, de dienst Vreemdelingenzaken en de gespecialiseerde opvangcentra.

De wet van 13 april 1995 moet worden aangepast in functie van de nieuwe internationale en Europese middelen. Het Centrum voor gelijkheid van kansen heeft ook in een bundel rechtspraak, gepubliceerd in mei 2002, gewezen op bepaalde incoherenties en moeilijkheden bij de toepassing van de wet.

— Grondslag —

■ *Omzendbrief van 1 juli 1994, richtlijnen van 13 januari 1997 (gewijzigd op 17 april 2003) over hulp aan slachtoffers van mensenhandel*

Opvang slachtoffers mensenhandel

■ De gespecialiseerde onthaalcentra zijn: in het Vlaams Gewest vzw Payoke, in het Waals Gewest vzw Sürya en in het Brussels Gewest vzw Pagasa.

Ze staan in voor de sociaal-psychologische begeleiding van de slachtoffers en bieden juridische ondersteuning aan de slachtoffers die hun belangen wensen te verdedigen in een gerechtelijke procedure. Ze zijn ook gerechtigd om de verblijfsvergunning voor de slachtoffers die ze begeleiden te vragen aan de Dienst Vreemdelingenzaken.

Ze kunnen samenwerkingsakkoorden sluiten met een sociale dienst (opgericht binnen de Polyvalente Centra), die als lokaal steunpunt fungeert.

—Evaluatie—

De constante toename van gehuisveste/begeleide slachtoffers wijst erop dat de onthaalcentra meer en meer bekendheid genieten bij de eerstelijnsdiensten, dit dankzij de omzendbrief van 13 januari 1997 en de brochure inzake de bijstand aan slachtoffers van mensenhandel.

Uit de laatste jaarrapporten van de onthaalcentra blijken in het bijzonder de volgende problemen:

- onzekerheid omtrent de subsidies, wat de werking op lange termijn belemmert. Voor 2002 en 2003 wordt hen echter een structurele financiering van 6 miljoen frank (148 737 EUR) per jaar verzekerd op het budget van de minister bevoegd voor Gelijke Kansen. Er blijft onzekerheid bestaan voor de komende jaren.
- de moeilijkheid om reële toekomstperspectieven te bieden aan de slachtoffers.

Provinciale coördinatie “Fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen”

De opdracht van de provinciale coördinatoren is de opvang van slachtoffers van fysiek en seksueel geweld bevorderen en verdere victimisering te voorkomen, en dit door:

- het beter afstemmen van de opvangmogelijkheden op de noden van slachtoffers;
- het voorzien van opvang waar deze onvoldoende aanwezig is;
- coördinatie van de organisaties en vooral de overlegstructuren die werkzaam zijn op het veld;
- problemen te detecteren, te signaleren en constructief mee te werken aan antwoorden;
- vorming en deskundigheidsbevordering te bieden;
- te fungeren als ombuds- en informatiebron.

Vanuit deze opdracht zijn een aantal taken afgeleid:

- Overleg: Eén van de belangrijkste taken is het op gang trekken en onderhouden van het overleg. De veelheid en gediversifieerdheid van de betrokken organisaties en diensten vergen duidelijke en constante overlegstructuren. De inhoudelijke voorbereiding, het secretariaat en databeheer voor het overleg berust voor een aantal structuren bij de provinciale coördinatoren.

- Coördinatie: Naast het gestructureerde overleg voorzien de coördinatoren in coördinatie tussen verschillende diensten en overlegstructuren. Door aanwezigheid in de verschillende overlegvergaderingen en de regelmatige informatieve contacten met de verschillende diensten kunnen de coördinatoren informatie overdragen van de ene vergadering naar de andere, parallelle circuits en dubbel werk (trachten te) vermijden en beslissingen in de verschillende vergaderingen op elkaar afstemmen.
- Netwerking: De werking en structuur van de provinciale coördinatie stelt hen in staat om als een knooppunt van informatie te fungeren. Regelmatig doen organisaties/diensten beroep op de coördinatoren als ze op zoek zijn naar de aanpak van een bepaalde problematiek of naar partners om een project uit te werken.

— Grondslag —

■ *Overeenkomsten tussen het Ministerie voor Tewerkstelling en Arbeid en Gelijke Kansen en de provinciebesturen*

- Vorming en deskundigheidsbevordering: een regelmatig aanbod aan vorming en deskundigheidsbevordering, dit zowel op eigen initiatief als op vraag.
Het aanbod terzake is gediversifieerd, zowel naar doelgroep, thema's als methodiek. Een aantal vormingen zijn éénmalig, zoals studiedagen en congressen over een specifiek aspect van slachtofferbeleid voor een breed publiek. Andere vormen een reeks voor een specifieke doelgroep, of zijn een regelmatig terugkerend aanbod, bijvoorbeeld voor de politieschool.
- Sensibilisatie: sensibilisatie over fysiek en seksueel geweld van (potentiële) slachtoffers en professionelen die met slachtoffers in contact komen via vormingen, pers (artikels in vak- en populaire tijdschriften en kranten, interviews op radio en medewerking aan tv-programma's), rondschrijven, contacten met de betrokken professionelen, folders en affiches,...
- Signaalfunctie: opgemerkte knelpunten en hiaten worden besproken op beleidsvergaderingen en doorgegeven aan de bevoegde overheden.
- Ombudsfunctie: advies, hulp en doorverwijzing bij individuele informatievragen inzake fysiek en seksueel geweld.
- Secretariaat: voor een aantal overlegstructuren en projecten voorzien de coördinatoren ook in het beheer van adressenbestanden, het maken en verzenden van verslagen van vergaderingen, het bepalen van de agenda, het verzamelen en verspreiden van relevante informatie, het opstellen van project- en subsidiedossiers, het voorzien en verzorgen van vergaderaccommodatie en eventuele catering, het maken van evaluatieve rapporten,...
- Innovatie: ingaande op gesignaleerde problemen/hiaten en ter verbetering van het slachtofferbeleid inzake fysiek en seksueel geweld nemen de coördinatoren ook innoverende initiatieven. Meestal gebeurt dit in samenwerking met andere organisaties op het veld en via projectsubsiëring.

—Evaluatie—

De werking van de coördinatoren wordt op verschillende niveaus geëvalueerd. Elke coördinator wordt begeleid door een stuurgroep van deskundigen inzake slachtofferbeleid uit de provincie. Tevens is er de evaluatie door de provinciale overheid waar de coördinator is tewerkgesteld. Jaarlijks wordt een beleidsplan en een evaluatie van de werking opgesteld, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Bestrijding van partnergeweld

■ Deze wet introduceert de misdaad of het wanbedrijf gepleegd tegen een echtgenoot als verzwarende omstandigheid voor de misdrijven in de artikelen 398 tot 405 Strafwetboek, met betrekking tot het opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en opzettelijk toebrengen van slagen en verwondingen. De echtgenoot wordt in de brede zin van het woord bepaald en omvat ook de persoon waarmee men een relatie

heeft gehad maar waarvan men gescheiden is. Deze wet stelt de Procureur des Konings in staat om een inbreuk binnen een gezin vast te stellen op verzoek van het slachtoffer van het strafbaar feit (of deze nu wel of niet gezinshoofd is). Deze wet maakt het voor organisaties met als doel het helpen van slachtoffers mogelijk om met de goedkeuring van het slachtoffer gerechtelijke stappen te ondernemen. Artikel 413 van het Strafwetboek wordt opgeheven. Dit artikel beschouwt overspel als een verschoningsgrond op het vlak van geweld tussen echtgenoten.

Verder weze vermeld dat verkrachting tussen echtgenoten en tussen personen van hetzelfde geslacht erkend wordt door de wet van 4 juli 1989 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende het misdrijf verkrachting.

■ Voegde een artikel 1479 toe aan het Burgerlijk Wetboek, waardoor de vrederechter gemachtigd is om, indien de verstandhouding tussen beide samenwonenden ernstig verstoord is, dringende en voorlopige maatregelen te nemen zoals de verwijdering van de gemeen-

— Grondslag —

■ *Wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan, artikel 410 Sw en 46 Sv.*

■ *Wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning*

— Grondslag —

■ *Wet van 28 januari 2003 tot toewijziging van de gezinswoning aan de echtgenoot of de wettelijk samenwonende, die het slachtoffer is geworden van gewelddadende vanwege diens partner en tot aanvulling van artikel 410 van het SW*

schappelijke verblijfplaats. Door deze wet worden de bepalingen voorzien voor gehuwde koppels in artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek uitgebreid naar samenwonenden.

■ Deze wet voorziet in de verhoging van de strafverzwarende omstandigheden van artikel 410 van het Strafwetboek naar een gevangenisstraf van 1 jaar. Deze verhoging maakt dat de onderzoeksrechter bij feiten van slagen en verwonding en (poging tot) vergiftiging voorlopige hechtenis kan toepassen of een bevel tot aanhouding kan afgeven waardoor de dader uit de echtelijke verblijfplaats kan worden verwijderd.

De burgerrechtelijke aspecten van deze wet bepalen dat de vrederechter bij gevallen van (poging tot) slagen en verwondingen in het kader van een tijdelijke scheiding van getrouwen of van wettelijk samenwonenden het gebruik van de gemeenschappelijke woning kan toewijzen aan het slachtoffer. Dit is een maatregel die kan genomen worden in het kader van voorlopige of dringende maatregelen. Deze maatregel kan ook worden opgelegd bij aanvraag tot echtscheiding door de

rechter bij de rechtbank van eerste aanleg in het systeem van voorlopige en dringende maatregelen als de echtgenoot zich schuldig heeft gemaakt aan (poging tot) slagen en verwondingen en/of vergiftiging.

—Evaluatie—

Deze wet is zeker nog niet goed gekend en moet dus zeker in de vormingen voor alle betrokken partijen (rechters, parketmagistraten, advocaten, hulpverleningscentra, justitiehuizen) worden ingelast. De wet wordt door de vrederechters niet uniform geïnterpreteerd.

Alle betrokken partijen zijn er het over eens dat eerst de toepassing van deze wet moet worden gestimuleerd en in een latere fase worden geëvalueerd, vooraleer strengere en verdergaande wetgeving zou worden uitgevaardigd.

De Raad van de gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen is momenteel ook bezig met het voorbereiden van een ontwerp van advies omtrent de toepassing van deze wet.

■ Op de ministerraad van 11 mei 2001 werd de oriëntatienota van de federale staat goedgekeurd betreffende een nationaal actieplan tegen het geweld op vrouwen. Deze nota schetst in een eerste deel het kader waarbinnen de totstandkoming van en de nood aan een dergelijk nationaal actieplan verklaard worden. In deel twee worden de functies van het plan weergegeven en in een derde deel worden – naast een situatieschets – de eigenlijke eerste weerhouden actielijnen op het niveau van de federale staat opgesomd. De nadruk ligt hier niet op het opstellen van nieuwe wetten, maar op het verder zetten en verbeteren van bestaande bepalingen en maatregelen. Naast een overzicht van de bestaande actiedomeinen worden ook een aantal nieuwe of vernieuwde acties of maatregelen voorgesteld.

Na de totstandkoming werden twee domeinen in het bijzonder als prioritair aangeduid: de bestrijding van het geweld binnen het gezin enerzijds en de strijd tegen de mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting anderzijds. De betrokken ministeriële departementen zullen alle vormen van samenwerking aangaan die nodig zijn om de verwachte vooruitgang te boeken en om de

vooropgestelde doeleinden te bereiken. Andere vermelde domeinen zijn: het geweld op het werk, het asielbeleid en tenslotte internationale betrekkingen en ontwikkelingssamenwerking.

—Evaluatie—

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen voert de evaluatie van het nationaal actieplan uit. Alle bevoegde departementen en verantwoordelijken van de projecten vermeld in het actieplan werden aangeschreven met het verzoek hun acties te evalueren en nieuwe acties op basis van deze evaluatie voor te stellen.

Aan alle betrokken partijen in België werd ook individueel gevraagd om nieuwe voorstellen te formuleren voor het nieuwe actieplan. Deze voorstellen zullen dan samen met de evaluatienota worden samengebracht in een ontwerp van nationaal actieplan. Dit ontwerp zal dan aan de bevoegde federale minister van gelijke kansen worden overgemaakt. Het Instituut zal dan ook dit ontwerp aan het Nationaal Forum voor het Slachtofferbeleid en aan de Raad van de gelijke kansen ter advies voorleggen.

Het Instituut wil deze evaluatie en actualisatie in 2004 uitvoeren.

— Grondslag —

■ *Nationaal actieplan tegen het geweld op vrouwen*

Bestrijding van belaging

— Grondslag —

■ Brochures, *Geweld. Wat nu?*

■ *Wet van 30 oktober 1998 tot invoeging van artikel 442bis in het strafwetboek met het oog op de strafbaarstelling*

■ Eind 2000 werd er door de Directie van de gelijke kansen de brochure “Geweld. Wat nu?” opgesteld. Deze informatiebrochure richt zich in de eerste plaats tot de slachtoffers van partnergeweld, aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, ongewenst seksueel gedrag op het werk, stalking en pesten op het werk, maar ook tot iedereen die er rechtstreeks of onrechtstreeks mee geconfronteerd wordt. De brochure bevat definities en een groot aantal praktische tips om het hoofd te bieden aan deze vormen van geweld. Achteraan de brochure vindt men de gegevens van een groot aantal hulpverleningsinstanties.

De brochure werd vanaf januari 2001 verspreid via de voorzieningen voor hulpverlening, via de gemeentelijke informatiediensten, de OCMW's, de centra voor leerlingenbegeleiding, de bibliotheken, de ziekenhuizen en de politiediensten.

■ Belaging (stalking) is strafbaar gesteld. Vervolging kan alleen worden ingesteld op klacht van de persoon die beweert te worden belaagd.

Het medisch attest en de brochure voor artsen

In de brochure staat te lezen hoe artsen geweld bij hun patiënten kunnen detecteren en welke hulp ze hen kunnen aanbieden om een einde te stellen aan dit geweld. Zo kunnen ze de patiënt aanmoedigen over de geweldplegingen te spreken en klacht in te dienen, waarbij in geval van seksueel geweld de seksuele agressie set kan worden gebruikt.

Indien de patiënt geen klacht wil indienen, kan de arts toch met toestemming van de patiënt een medisch attest invullen in geval van fysiek of seksueel geweld. Op de formulieren worden de exacte locatie en beschrijving van de letsels en klachten vermeld.

De patiënt ontvangt een kopie van dit formulier voor het geval hij of zij later toch beslist klacht in te dienen. Op deze manier raken de bewijsmiddelen niet verloren. Deze brochure en modellen van medische attesten, reeds uitgewerkt in 1993, werden geëvalueerd in '97. In de loop van 2000 en 2001 werden deze brochures en medische attesten via congressen en huisartsenverenigingen over de huisartsen verspreid.

—Evaluatie—

In het kader van het Nationaal actieplan werd in 2002 binnen de FOD Volksgezondheid gestart met de evaluatie van de medische attesten en de brochure voor de artsen. Aan de wetenschappelijke vereniging voor huisartsen werd de opdracht gegeven om de attesten en brochure te evalueren en nieuwe voorstellen te formuleren. In de loop van 2004 zal de wetenschappelijke vereniging voor huisartsen deze voorstellen aan de federale minister bevoegd voor Sociale Zaken en Volksgezondheid overmaken.

Strijd tegen racisme en xenofobie

■ De racismewet bestraft de personen die anderen aanzetten tot discriminatie, haat of geweld tegenover mensen omwille van hun zogenaamd ras, hun huidskleur, origine of nationaliteit. Personen die behoren tot een groep die kennelijk en herhaaldelijk discriminatie bedrijft of verkondigt of die hieraan hun medewerking verlenen,

— Grondslag —

■ *Wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, zoals herhaaldelijk gewijzigd*

— Grondslag —

- *Wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd*
- *Wet van 7 mei 1999 tot herziening van de Grondwet*

kunnen eveneens op grond van deze wet worden aangepakt. Tenslotte bestraft de wet discriminaties die door ambtenaren of gezagsdragers gebeuren.

Het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding biedt juridische (of andere) bijstand aan personen die slachtoffer of getuige zijn van racistische of discriminerende handelingen. Een groep juristen informeert, bundelt klachten, analyseert discriminerende situaties, verwijst naar de bestaande diensten, brengt een bemiddeling op gang en zorgt zonedig voor een burgerlijke partijstelling. Ook de lokale meldpunten in verschillende grote steden (17) bundelen klachten en getuigenissen, en proberen tot oplossingen te komen.

Het Centrum organiseert eveneens voor politiediensten, onderwijs, sociale sector en bedrijfswereld vormingen rond professionele praktijken in multiculturele milieus.

Het neemt deel aan grote culturele- of sportactiviteiten om diversiteit te promoten

Het zet sensibilisatiecampagnes op, bijvoorbeeld over discriminatie bij aanwerving.

Elk jaar brengt het Centrum aan de Eerste

Minister verslag uit over zijn opdracht. In deze jaarlijkse rapporten wordt een omstandige evaluatie van de verschillende deelproblematieken gemaakt.

- Het ontkennen, schromelijk minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd, is strafbaar gesteld.

- Correctionalisering van racistische drukpersmisdrijven door een wijziging van het artikel 150 van de Grondwet. Een racistisch geïnspireerd drukpersmisdrijf hoeft niet langer door het Hof van Assisen behandeld te worden. Dergelijke misdrijven kunnen voor de correctionele rechtbank worden gebracht.

Bestrijding van discriminatie

■ Deze wet verbiedt directe en indirecte discriminatie op grond van het geslacht, een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst, de nationale of etnische afstamming, seksuele geaardheid, de burgerlijke staat, de geboorte, het fortuin, de leeftijd, het geloof of de levensbeschouwing, de huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap of een fysieke eigenschap.

De wet stelt het aanzetten tot en het openlijk te kennen geven van zijn voornemen tot discriminatie strafbaar. Strafbaar is ook degene die zich bij de uitoefening van zijn ambt schuldig maakt aan discriminatie.

De wet verleent de mogelijkheid om voor de burgerlijke rechtbank op te treden tegen discriminaties die eventueel zelfs niet opzettelijk gebeurden. Via een verkorte procedure kan men ongerechtvaardigde discriminaties doen ophouden (eventueel op straffe van een dwangsom).

Dezelfde wet verzwaart de sancties voor een reeks bestaande misdrijven (bvb. Opzettelijke slagen en verwondingen, schuldig hulpverzuim, ...) indien een van de motieven voor het plegen van het misdrijf bestaat uit de haat tegen, het misprijzen van of de vijandig-

heid tegen de persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, een handicap,....

Een (ontslag)bescherming is voorzien voor werknemers die stappen zetten tegen de discriminatie waarvan ze slachtoffer zijn op de werkvloer.

■ Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding is bevoegd voor de opvolging van klachten en het bijstaan van slachtoffers van discriminaties die kadere binnen deze wet.

Het Centrum kan in rechte optreden in de geschillen waartoe deze wet aanleiding kan geven.

Het kan aan de administratie vragen om op de hoogte gehouden te worden van discriminerende feiten waarover het werd ingelicht en over het gevolg dat eraan gegeven werd. Op deze manier kan het centrum een bemiddelaarsrol opnemen tussen de verschillende overheidsdiensten en personen die zich door hen gediscrimineerd voelen.

— Grondslag —

■ *Wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding*

■ *Omzendbrief nr. 507 van 1 juni 2001: Strijd tegen elke vorm van discriminatie*
Wet van 20 januari 2003 tot versterking van de wetgeving tegen racisme

Bestrijding van discriminatie

— Grondslag —

■ *Wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding*

■ *Omzendbrief nr. 507 van 1 juni 2001: Strijd tegen elke vorm van discriminatie*
Wet van 20 januari 2003 tot versterking van de wetgeving tegen racisme

■ Deze wet verbiedt directe en indirecte discriminatie op grond van het geslacht, een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst, de nationale of etnische afstamming, seksuele geaardheid, de burgerlijke staat, de geboorte, het fortuin, de leeftijd, het geloof of de levensbeschouwing, de huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap of een fysieke eigenschap.

De wet stelt het aanzetten tot en het openlijk te kennen geven van zijn voornemen tot discriminatie strafbaar. Strafbaar is ook degene die zich bij de uitoefening van zijn ambt schuldig maakt aan discriminatie.

De wet verleent de mogelijkheid om voor de burgerlijke rechtbank op te treden tegen discriminaties die eventueel zelfs niet opzettelijk gebeurden. Via een verkorte procedure kunnen ongerechtvaardigde discriminaties doen ophouden (eventueel op straffe van een dwangsom).

Dezelfde wet verzwaart de sancties voor een reeks bestaande misdrijven (bvb. Opzettelijke slagen en verwondingen, schuldig hulpverzuim, ...) indien een van de motieven voor het plegen van het misdrijf bestaat uit de haat

tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen de persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, een handicap,....

Een (ontslag)bescherming is voorzien voor werknemers die stappen zetten tegen de discriminatie waarvan ze slachtoffer zijn op de werkvloer.

■ Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding is bevoegd voor de opvolging van klachten en het bijstaan van slachtoffers van discriminaties die kaderen binnen deze wet.

Het Centrum kan in rechte optreden in de geschillen waartoe deze wet aanleiding kan geven.

Het kan aan de administratie vragen om op de hoogte gehouden te worden van discriminerende feiten waarover het werd ingelicht en over het gevolg dat eraan gegeven werd. Op deze manier kan het centrum een bemiddelaarsrol opnemen tussen de verschillende overheidsdiensten en personen die zich door hen gediscrimineerd voelen.

—Evaluatie—

De concrete uitvoeringsbepalingen voor een praktijktest moeten nog bepaald worden bij K.B.

Het is wenselijk om eveneens een (ontslag)bescherming van personen die getuige zijn van een discriminatie in een arbeidssituatie te introduceren.

Bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk

■ De werkgevers en de werknemers, alsmede alle personen die in contact komen met de werknemers bij de uitoefening van hun werk, zijn ertoe gehouden zich te onthouden van iedere daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk.

De werkgever dient de nodige maatregelen te treffen om de werknemers te beschermen tegen geweld, pesterijen en

ongewenst seksueel gedrag op het werk, aangepast aan de aard van de activiteiten en de grootte van de onderneming.

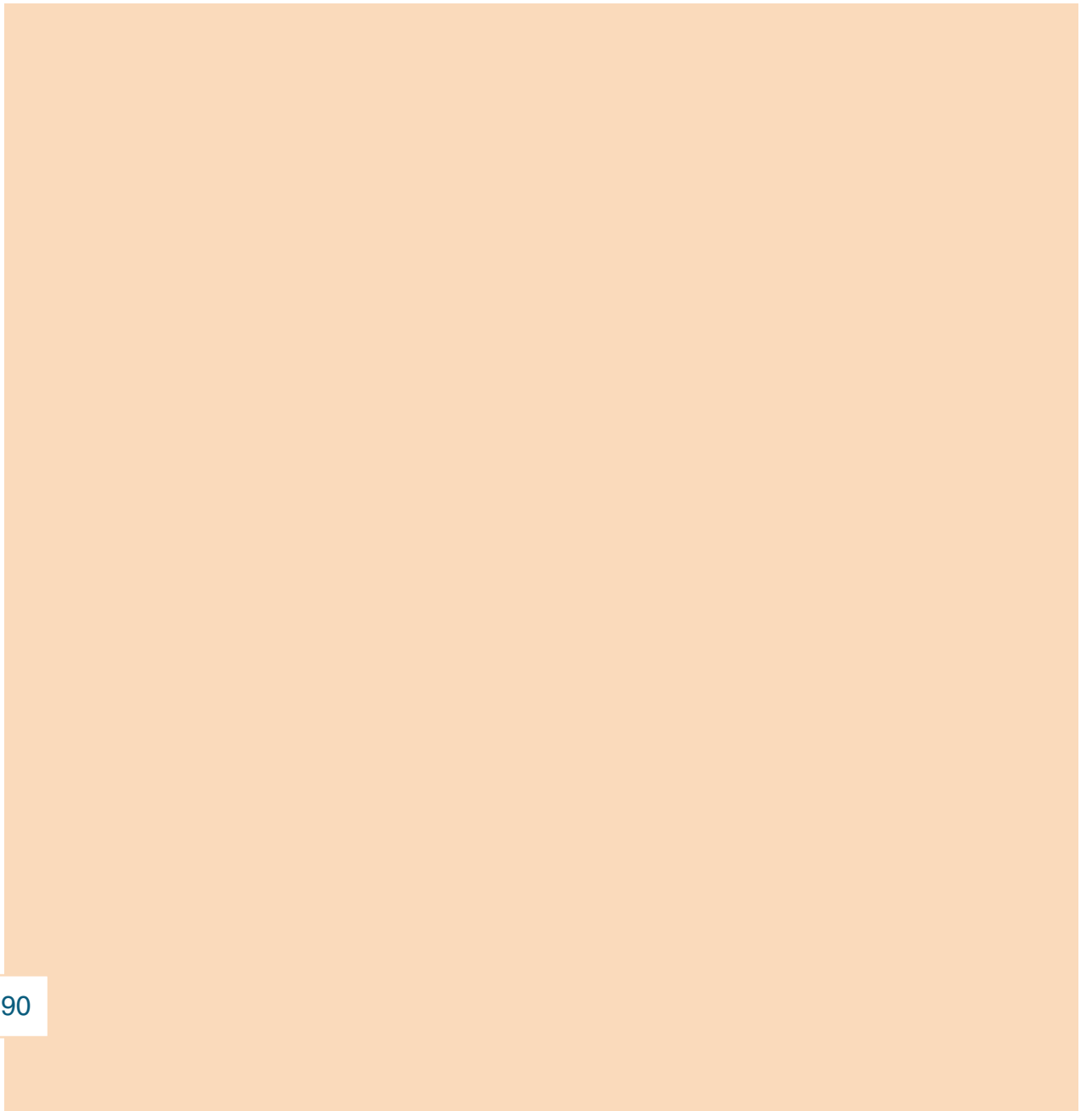
De werkgever dient erover te waken dat de werknemers die het slachtoffer zijn van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk een passende psychologische ondersteuning krijgen van gespecialiseerde diensten of instellingen.

De werknemer die meent het slachtoffer te zijn van feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk kan zich richten tot de preventieadviseur of de vertrouwenspersoon. Eventueel kan hij bij de preventieadviseur of de vertrouwenspersoon een klacht indienen.

De wet biedt een ontslagbescherming aan de werknemer die een klacht neerlegt.

— Grondslag —

■ *Wet van 11 juni 2002 betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk*

V. OVERLEGSTRUCTUREN, DIALOOG EN INFORMATIEVERSPREIDING

STRATEGISCH PLAN VOOR EEN NATIONAAL
SLACHTOFFERBELEID,
JUNI 1996

Aanbevelingen van het Forum:

- een geïnstitutionaliseerde lokale en nationale coördinatie;
 - meer samenhang op het terrein tussen de politiële diensten voor slachtofferbejegening, de diensten voor slachtofferonthaal en de centra voor hulp aan slachtoffers.
-

Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid

— Grondslag —

■ *Motie Kamer van Volksvertegenwoordigers van 19 mei 1993*

- Opdrachten:
- een inventaris maken van alle bestaande federale en regionale reglementeringen en initiatieven inzake slachtoffers van misdrijven;
 - de Belgische initiatieven en reglementeringen toetsen aan de internationale conventies, verdragen, richtlijnen en aanbevelingen;
 - voorstellen formuleren voor een verbetering van de positie van het slachtoffer in het strafrecht en in de gerechtelijke procedure, van de opvang, het onthaal en de hulp aan slachtoffers, en van de coördinatie tussen alle federale, gemeenschaps- en gewestelijke initiatieven inzake slachtoffers;
 - een charter van het slachtoffer opstellen.

Het Strategisch Plan van juni 1996 benadrukt volgende rechten en basisprincipes waarmee een goed slachtofferbeleid moet rekening houden:

- *het recht op een correcte behandeling,*
- *het recht om informatie te krijgen, het recht om informatie te geven,*
- *het recht op juridische bijstand,*
- *het recht op herstel van de schade,*

- *het recht op hulpverlening,*
- *het recht op bescherming en privacy.*

—Evaluatie—

Het Nationaal Forum steunt de optie om de structuren die strekken tot overleg, dialoog en de uitwisseling van informatie inzake de slachtofferproblematiek te optimaliseren.

In dit verband herinnert het Forum aan de politieke wil die bij het begin van vorige legislatuur is geuit om het Forum te voorzien van een meer officieel statuut en een eigen secretariaat.

Het secretariaat wordt momenteel waargenomen door de Dienst Slachtofferzorg van de Federale Overheidsdienst Justitie, waarvan de opdrachten zijn verveelvoudigd.

Een eerste poging tot institutionalisering is problematisch gebleken bij gebrek aan budget. Ook hier moet het overleg met de Gemeenschappen en de Gewesten zonder uitstel worden hervat.

Arrondissementele raden voor slachtofferbeleid

■ In elk gerechtelijk arrondissement is een arrondissementele raad voor het slachtofferbeleid opgericht, die minstens twee maal per jaar samenkomt. In Brussel is er nog geen geïnstalleerd.

De raad is minimaal samengesteld uit:

- de procureur des Konings en/of zijn verbindingsmagistraat
 - een vertegenwoordiger van een erkend centrum slachtofferhulp, opvangcentrum en vertrouwenscentrum kindermishandeling;
 - vertegenwoordigers van de politiediensten, desgevallend samen met assistenten slachtofferbejegening;
 - een vertegenwoordiger van de balie;
 - de directeur van het arrondissementele justitiehuis;
 - een justitieassistent slachtofferonthaal.
- Het secretariaat wordt waargenomen door de justitieassistent slachtofferonthaal.

De raad heeft als opdracht:

- de in het samenwerkingsakkoord gemaakte afspraken concretiseren en implementeren in functie van een integrale slachtofferzorg, rekening houdend met de specifieke situatie van de regio en de noden van de slachtoffers;
- de samenwerking tussen de bevoegde diensten van de Staat en de erkende initiatieven van Gemeenschap of Gewest ondersteunen en opvolgen, onder meer door de nodige beleidsmaatregelen voor te stellen en uit te werken;
- moeilijkheden die zich voordoen inzake het slachtofferbeleid rapporteren aan de bevoegde overheden en mogelijke verbeteringen voorstellen.

— Grondslag —

■ *Ministeriële richtlijnen van 13 juli 1993 en van 15 september 1997 inzake het slachtofferonthaal op parketten en rechtbanken*

Art. 11 van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap;

Art. 13 van het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest

Welzijnsteams slachtofferzorg

— Grondslag —

■ *Art. 12 van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap*

Art. 14 van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest inzake slachtofferzorg

—Evaluatie—

Dit instrument, dat ter beschikking wordt gesteld van de betrokken instanties en diensten, wordt niet overal even intensief gebruikt.

In de richtlijn van 1997 is voorzien dat de arrondissementale raad minstens tweemaal per jaar dient samen te komen. Nochtans stellen we vast dat, in bepaalde arrondissementen, de raad slechts éénmaal per jaar wordt bijeengeroepen, en dat, in een beperkt aantal arrondissementen, geen enkele vergadering plaatsvindt. De vergaderingen van verschillende bijzonder actieve arrondissementale raden worden door een beperkte groep voorbereid. Soms worden werkgroepen samengesteld om bepaalde problemen grondiger te analyseren. Verschillende thema's worden behandeld en in bepaalde gevallen leiden besprekingen tot concrete verwezenlijkingen. Bovendien is de arrondissementale raad de ideale plaats om de verschillende actoren de gelegenheid te bieden om zich voor te stellen, wat leidt tot een betere kennis van de andere betrokkenen, de organisatie, de opdrachten, de mogelijkheden en de beperkingen.

■ In elk gerechtelijk arrondissement worden één of meer welzijnsteams opgericht. Het team is minimaal samengesteld uit:

- een justitieassistent slachtofferonthaal;
- een personeelslid van een dienst voor politieke slachtofferbejegening;
- een personeelslid van een centrum slachtofferhulp.

Het team heeft als opdracht:

- binnen de lijnen van het samenwerkingsakkoord, de samenwerking en taakverdeling te regelen in het welzijnsteam en met andere diensten en personen die een bijdrage leveren aan de individuele slachtofferzorg binnen het werkingsgebied van het welzijnsteam;
- de arrondissementale raad voor het slachtofferbeleid te informeren en adviseren.

Hun overleg betreft onder meer de uitvoering van het verwijzingsmodel, het signaleren van knelpunten en het adviseren van de arrondissementale raad.

In een aantal arrondissementen kreeg het

bestaande “extern team” de nieuwe benaming welzijnsteam. In andere werden ze naast de externe teams, die hun overleg verderzetten, gecreëerd.

Aanspreekpunten

■ De aanspreekpunten moeten een permanente dialoog tussen en samenwerking met andere instanties inzake slachtofferzorg, zowel op federaal als op gemeenschaps- en gewestniveau, structureel bevorderen.

De aanspreekpunten zijn:

- bij de FOD Justitie: de Dienst Slachtofferzorg;
- bij de FOD Binnenlandse Zaken: de Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid, Directie Politiebeheer;
- bij de Vlaamse Gemeenschap: de Beleidscel Samenleving en Criminaliteit.

—Evaluatie—

Bij de Waalse regio is nog een aanspreekpunt te installeren

— Grondslag —

■ *Art. 5.3°, 6. 6° en 8.7° van het Vlaamse samenwerkingsakkoord;*

Art. 6.3°, 7. 6°, 9.4° en 10.2° van het Waalse samenwerkingsakkoord en van het Brusselse samenwerkingsakkoord.

Handvest inzake de rechten van het slachtoffer van een misdrijf

In maart 1998 heeft het Forum een Handvest opgesteld. Dit Handvest omschrijft:

- de fundamentele rechten van het slachtoffer;
- de rechten waarop het slachtoffer zich concreet kan beroepen bij de politiediensten, bij de gerechtelijke overheid, tijdens de strafuitvoering en bij de diensten voor hulpverlening. Het Handvest is bestemd voor de politiediensten, magistraten, advocaten en hulpverleners.

Op 22 december 1998 is door het Forum de brochure "Uw rechten als slachtoffer van een misdrijf" voorgesteld. Deze brochure richt zich tot de burger en is ruim verspreid. Intussen is ze geactualiseerd.

—Evaluatie—

De tekst van het Handvest en van de brochures is geactualiseerd. Het Forum adviseert een officialisering van het Handvest door middel van een parlementair initiatief.

Adressengids

Om de doorverwijzing van slachtoffers te optimaliseren worden sinds 1989 per provincie adressengidsen van het hulpverleningsaanbod voor slachtoffers van geweld opgesteld. Deze gids geeft onder meer informatie over de aard van de hulpverlening en de bereikbaarheid van de hulpverleners. De organisaties zijn alfabetisch gerangschikt naar gemeente en naar het soort van hulpverlening. De doorverwijs-

gidsen worden tweejaarlijks door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen geactualiseerd. De verspreiding gebeurt naar alle eerste- en tweedelijns-hulpdiensten, politiediensten, Centra voor leerlingenbegeleiding, spoeddiensten van de ziekenhuizen, OCMW's, gemeenten, enz. De adressengidsen zijn ook te consulteren op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

—Evaluatie—

Het is van belang erover te waken dat de verspreide informatie conform is aan de doorverwijzingsprocedures voorzien in de samenwerkingsakkoorden en de geldende regelgeving.

Nota's

.....

Avec la participation du SPF Justice:

